

Α. 20

ΣΥΝΟΨΙΣ

ΤΗΣ

ΙΕΡΑΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ

ΜΕΤΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ

Α. ΚΟΡΑΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ  
ΑΘΗΝΩΝ

1934/4618



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΙΛΛΑ

1882

ΕΙΣΟΔΥΚ

ΚΙΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗ



ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗ

1881

ΣΥΝΟΨΙΣ  
ΤΗΣ  
ΙΕΡΑΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ

ΜΕΤΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ

Α. ΚΟΡΑΗ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ  
ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΛΑ

1882

## ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑΣ.

---

Τρία εἶνε τὰ κυριώτερα πλεονεκτήματα τοῦ ἱεροῦ τούτου βιβλιαρίου, διὰ τὰ ὅποια καὶ αἱ ἐκδόσεις αὐτοῦ ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐν διαστήματι ὀλίγων μόλις ἐ-  
τῶν· ἄ, τὸ εὐσύνοπτον, καὶ ἐπομένως εὐμνημόνευτον·  
β', τὸ κατ' ἐρωταπόκρισιν, συνειθίζον τοὺς παῖδας εἰς  
τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἰδεῶν· καὶ γ', ἡ ὑφ' ἐκάστην σελίδα  
παράθεσις τῶν μαρτυριῶν τῆς θείας Γραφῆς πρὸς  
προχειροτέραν ἀπόδειξιν τῶν περιεχομένων ἐν τῷ κει-  
μένῳ. Μετὰ προσοχῆς δὲ καὶ νῦν ἀναθεωρήσαντες  
αὐτὸ καὶ παραβαλόντες τὰ ἐν αὐτῷ χωρία τῆς ἱερᾶς  
Γραφῆς μετὰ τοῦ πρωτοτύπου, δὲν ἐλείψαμεν νὰ κα-  
ταστήσωμιν τὴν ἐκδοσιν ταύτην πολὺ τελειοτέραν τῶν  
πρὸ αὐτῆς, ἣν καὶ προσφέρομεν εἰς τὴν ἀρτιμαθῆ  
νεολαίαν καὶ εἰς πάντα εὐσεβῆ, ὡς τροφὴν πνευματι-  
κὴν πρὸς τὴν κατὰ Θεὸν αὔξησιν τοῦ πληρώματος  
τῆς ἐκκλησίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Ἰουλίου 1864.

Ἡ

Διεύθυνσις τῶν Καταστημάτων  
ΚΥΑΝ  
ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

2801

**ΣΥΝΟΨΙΣ**  
ΤΗΣ  
**ΙΕΡΑΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ**

**ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ**

*Περὶ τῆς Φυσικῆς τοῦ Θεοῦ γνώσεως, ἣτις μᾶς ὀδηγεῖ  
πρὸς τὴν Εὐαγγελικὴν Πίστιν.*

**ΤΜΗΜΑ Α΄.**

Περὶ Θεοῦ καὶ τῶν τελειο-  
τήτων αὐτοῦ.

**§. 1.**

**ΕΡΩΤΗΣΙΣ.** Τί πρέπει νὰ γνωρίσῃ  
πρῶτον, ὅστις θέλει νὰ γνωρίσῃ τὸν  
Θεόν;

**ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.** Πρέπει νὰ γνω-  
ρίσῃ ἑαυτόν<sup>1</sup>.

**§. 2.**

Ἐρ. Διὰ τί;

Ἄπ. Διότι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος  
ἐξετάσῃ ἑαυτόν, καταλαμβά-

νει ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ κτί-  
σῃ αὐτὸς ἑαυτόν<sup>2</sup>.

Ἐρ. Καὶ τί συμπεραίνεις ἀπὸ τοῦτο;

Ἄπ. Ὅτι ἐκτίσθη αὐτὸς καὶ  
τὰ λοιπὰ κτίσματα ἀπὸ ἓν ὄν  
ἄκτιστον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ Θεός<sup>3</sup>.

**§. 3.**

Ἐρ. Ἐχεις ἄλλας ἀποδείξεις ὅτι  
εἶναι Θεός;

Ἄπ. Πρώτη ἀπόδειξις εἶναι  
ὁ Κόσμος οὗτος, τὸν ὁποῖον  
βλέπομεν μὲ τὴν σοφίαν  
κατεσκευασμένον<sup>4</sup>.

<sup>1</sup> Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ  
ἔν ἐκρινόμεθα (Α΄ Κορινθ. ιά. 31).

<sup>2</sup> Αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχὶ  
ἡμεῖς· ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ ἔ-  
πρόβατα νομῆς αὐτοῦ. Ψαλμ. λθ΄. 3.

(ΣΥΝ. ΙΕΡ. ΚΑΤ. ΚΟΡ.)

<sup>3</sup> Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ  
ἐπλάσαν με. Ψαλμ. ριή. 73. <sup>4</sup> Τὰ  
γὰρ ἄόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κό-  
σμου, τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθο-  
ρᾶται, ἕτε αἰδίου αὐτοῦ δυνάμις ἔ-

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ δευτέρα;

Ἀπ. Ἡ κοινὴ ὁμολογία ὄλων τῶν Ἐθνῶν, ὅσα εὐρίσκονται εἰς τὸν Κόσμον, ἐπειδὴ ὅλα κοινῶς πιστεύουσιν, ὅτι εἶναι Θεός.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ τρίτη;

Ἀπ. Ἡ συνειδήσις ἡμῶν, ἡ ἑποῖα χαίρει διὰ τὰ καλὰ ἔργα, τὰ ὅποια κάμνομεν, καὶ λυπεῖται διὰ τὰ κακά<sup>1</sup>.

Ἐρ. Καὶ τί συμπεραίνεται ἐκ τούτου;

Ἀπ. Ὅτι εἶναι εἷς κριτὴς Παντέφορος καὶ Παντοδύναμος, ἀνταμείβων τὴν ἀρετὴν, καὶ παιδεύων τὴν κακίαν<sup>2</sup>.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ τετάρτη καὶ τελευταία ἀπόδειξις ὅτι εἶναι Θεός;

Ἀπ. Ἡ ἔμφυτος ἐπιθυμία, τὴν ὁποῖαν ἔχομεν μιᾶς πληρεστάτης εὐδαιμονίας, τὴν ὁποῖαν ὁμως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκτήσωμεν εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον<sup>3</sup>.

Θεότης. Ῥωμ. 4. 20. — Πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. Ἐβρ. 11. 6.

<sup>1</sup>) Ὅτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτῶν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξύ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων, ἡ

Ἐρ. Καὶ τί συμπεραίνεται ἐκ τούτου;

Ἀπ. Ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἡμῶν Θεὸς δὲν ἤθελε φυτεύσει εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν ματαίως τὴν ἐπιθυμίαν, ἀν δὲν ἔμελλε νὰ τὴν χορτάσῃ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν μὲ τὸ ἄκρον ἀγαθόν, τὸ ὅποῖον εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός.

#### §. 4.

Ἐρ. Τί εἶναι ὁ Θεός;

Ἀπ. Ὁ Θεὸς εἶναι Ὁν Αὐθύπαρκτον ἤγουν δὲν κρέμαται, οὔτε ἐκτίσθη ἀπὸ ἄλλον τινά, ἀλλὰ ὑπάρχει ἀναγκαιῶς, ἤγουν ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ ᾔται.

#### §. 5.

Ἐρ. Ποῖαι εἶναι αἱ Ἰδιότητες ἡ Τελειότητες τοῦ Θεοῦ;

Ἀπ. Ὁ Θεὸς εἶναι<sup>4</sup>

Εἷς<sup>1</sup>.

καὶ ἀπολογουμένων. Πρὸς Ῥωμ. 6<sup>ο</sup>. 15. <sup>2</sup>) Καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Ἰωάν. Κεφ. 4. 29.

<sup>3</sup>) Χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναι μοι τὴν δόξαν σου. Ψαλμ. 15. 15.

<sup>4</sup>) Καὶ γὰρ, εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ τῆς

Αιώνιος, ἤγουν δὲν ἔχει ἀρχήν, οὔτε τέλος<sup>1</sup>.

<sup>2</sup> Ἀύλος ἢ Ἀσώματος<sup>2</sup>.

Πνεῦμα<sup>3</sup>.

<sup>4</sup> Ἐχει Νοῦν<sup>4</sup>.

Εἶναι Παντογνώστης<sup>5</sup>.

Σοφός<sup>6</sup>.

<sup>7</sup> Ἐλεύθερος<sup>7</sup>.

<sup>8</sup> Ἀγαθός<sup>8</sup>.

<sup>9</sup> Δίκαιος<sup>9</sup>.

<sup>10</sup> Ἅγιος<sup>10</sup>.

Παντοδύναμος<sup>11</sup>.

<sup>8</sup> Ἐρ. Ὅλας αὐτὰς τὰς ἰδιότητες τοῦ Θεοῦ δύνασαι νὰ τὰς εἴπῃς συντομώτερον;

<sup>9</sup> Ἀπ. Εἶναι τὸ Ἀπειροτέλειον

γῆς· (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοί) ἀλλ' ἡμῖν εἰς Θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν. Α'. Κορινθ. ἡ. 5 — 6. — Ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἰς ἑστί. Δευτερονομ. ς'. 4. Ἴδε καὶ Α'. Κορινθ. ἡ. 5. 6. <sup>1</sup> Αὐτοὶ (οἱ οὐρανοὶ) ἀπολούνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγῆσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. Ψαλμ. ρά. 27. καὶ Ἑβρ. ἀ. 11. 12.

<sup>2</sup> Οὐκ ὀφείλομεν νομιζεῖν χρυσοῦ, ἢ ἀργύρου, ἢ λίθου, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ Θεῖον εἶναι ὅμοιον. Πράξ. ιζ'. 29.

<sup>3</sup> Πνεῦμα ὁ Θεός. Ἰωάν. δ'. 24.

<sup>4</sup> Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνά καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Ἑβρ. δ'. 13. — Τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου καὶ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ἡσαΐου μ'. 13. καὶ Ῥωμ. ιά. 34. καὶ Α'. Κορινθ. β'. 16.

<sup>5</sup> Ὁ πλάσας καταμόνας τὰς καρδίας αὐτῶν (τῶν ἀνθρώπων), ὁ συνιείς εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν. Ψαλμ.

λβ'. 15. Ἴδε καὶ τὸν ρλῆ. Ψαλμὸν δλον, οὗ ἡ ἀρχή· Κύριε ἐδοξίμασάς με κτλ. — Μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. Α'. Ἰωάν. γ'. 20. <sup>6</sup> Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου Κύριε! πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Ψαλμ. ργ'. 24. <sup>7</sup> Ὁ δὲ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ· πάντα ὅσα ἠθέλησεν, ἐποίησε. Ψαλμ. ριγ'. 11.

<sup>8</sup> Κύριος ὁ Θεὸς οἰκτιρῶν, καὶ ἐλεημῶν, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινός. Ἐξὸδ. λδ'. 6. — Οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰμὴ εἰς ὁ Θεός. Λουκ. ιη'. 19. <sup>9</sup> Θεὸς πιστός, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία· δίκαιος καὶ ὅσιος ὁ Κύριος. Δευτερονομ. λβ'. 4. — Δίκαιος Κύριος, καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, εὐθύτητα εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ψαλμ. ι. 7. <sup>10</sup> Ὁ Θεὸς φῶς ἐστίν, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. Α'. Ἰωάν. ἀ. 5. — Ἅγιος εἰμὶ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν. Λευϊτικ. ιά. 44. καὶ ἀλλαχοῦ. — Ἅγιος Ἅγιος Ἅγιος Κύριος Σαβαώθ. Ἡσ. ς'. 3. Ἴδε καὶ Α'. Πέτ. ἀ. 15. <sup>11</sup> Οἶδεν ὅτι πάντα δύνασαι· ἀδυνατεῖ δὲ σοὺ οὐδέν. Ἰωβ. μβ'. 2.

καὶ Μακαριώτατον ὄν, ὁ μόνος Δεσπότης καὶ Κύριος τῶν ἀπάντων<sup>1</sup>.

### ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ τῆς Δημιουργίας καὶ τῆς θείας Προνοίας.

#### §. 6.

Ἐρ. Διὰ τί ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν Κόσμον ἐκ τοῦ μὴ ὄντος;

Ἄπ. Ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν Κόσμον, ὄχι διότι εἶχε χρείαν τινὰ ἀπ' αὐτόν· ἀλλὰ διότι οὗτος ἠθέλησε νὰ ποιήσῃ τὰ κτίσματα μέτοχα τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀγαθότητος<sup>2</sup>.

Ἐρ. Ποῖον λέγεις κόσμον;

Ἄπ. Κόσμον ὀνομάζω ὅλα ὁμοῦ τὰ κτίσματα.

Ἐρ. Εἰς πόσα διακρίνονται τὰ κτίσματα;

Ἄπ. Εἰς δύο· ἡγουν εἰς ὀρατὰ καὶ ἀόρατα<sup>3</sup>.

Ἐρ. Ποῖα λέγεις ὀρατά;

Ἄπ. Ὀρατὰ εἶναι, ὅσα βλέπομεν· οἷον ὁ ἥλιος, οἱ ἀστέρες, ἡ γῆ, κτλ.

Ἐρ. Καὶ ποῖα λέγεις ἀόρατα;

Ἄπ. Ἀόρατα εἶναι ὅσα καταλαμβάνονται μὲ μόνον τὸν νοῦν· οἷον, ἡ ψυχὴ ἡμῶν καὶ τὰ λοιπὰ κτιστὰ πνεύματα<sup>4</sup>.

#### §. 7.

Ἐρ. Ποῖον ἀπὸ τὰ κτίσματα ἀπέλαυσε μάλιστα τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ;

Ἄπ. Ὁ ἄνθρωπος· ὅστις συνίσταται ἀπὸ σώμα καὶ ψυχῆν<sup>5</sup>· καὶ ἐκτίσθη κατ' εἰκόνα<sup>6</sup>.

<sup>1</sup>) Ἡ βασιλεία σου βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γενεᾷ ἔξ γενεᾷ. Ψαλμ. ρμδ'. 13. <sup>2</sup>) Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Γενέσ. ἀ. 1. Ἴδε καὶ Ψαλμ. λγ'. 6, θ καὶ ρβ'. 25. Πράξ. δ'. 24 ἔξ ιζ'. 24. Ἐβρ. ιά. 3. <sup>3</sup>) Ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὀρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα. Κολοσ. ἀ. 16. Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἶδου καλὰ λίαν. Γεν. ἀ. 31.

<sup>4</sup>) Ὅτι ἐν αὐτῷ (τῷ Χριστῷ) ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρα-

νοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὀρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι. Κολοσ. ἀ. 16. Ἴδε καὶ Ψαλμ. ργ. 20. καὶ ρδ. 4. καὶ Ἐβρ. ἀ. 14.

<sup>5</sup>) Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχῆν ζῶσαν. Γενέσ. β'. 7. <sup>6</sup>) Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν. Γενέσ. ἀ. 26. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. Γενέσ.



Ἐρ. Τί εἶναι τὸ κατ' εἰκόνα;

Ἀπ. Τὸ κατ' εἰκόνα σημαίνει ἐκεῖνην τὴν ὁμοιότητα, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν Θεόν<sup>1</sup>.

Ἐρ. Καὶ κατὰ τί εἶναι ὅμοιος ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν Θεόν;

Ἀπ. Καθὼς ὁ Θεὸς εἶναι λογικὸς, οὕτως ἐστόλισε καὶ τὸν ἄνθρωπον μὲ νοῦν καὶ λόγον· καθὼς εἶναι Ἅγιος, οὕτως ἔκτισε καὶ τὸν ἄνθρωπον Ἅγιον<sup>2</sup>· καθὼς εἶναι Κύριος τῶν πάντων, οὕτως ἔδωκε καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἐξουσίαν ἐπάνω εἰς τὰ κτίσματα, ὅσα εὐρίσκονται εἰς τὴν γῆν.

Ἐρ. Αὐτὴ ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ ἐκοινωνήθη εἰς τὸ σῶμα ἢ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου;

Ἀπ. Εἰς τὴν ψυχὴν βεβαίωτατα· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι Ἄυλος καὶ Ἀσώματος.

4. 27. — Καὶ ἐπιστρέφει ὁ γοῦς ἐπὶ τὴν γῆν, ὡς ἦν, καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέφει πρὸς τὸν Θεόν, δι' ἔδωκεν αὐτό. Ἐκκλησιαστ. ιβ'. 7. — Μὴ ροβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ θνητῶν ἀποκτεῖναι. Ματθ. ι. 28.

<sup>1</sup>) Καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀ-

§. 8.

Ἐρ. Τί εἶναι ἡ ψυχὴ;

Ἀπ. Ἡ ψυχὴ εἶναι ὄν διάφορον ἀπὸ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον ἔχει δύναμιν νὰ γνωρίζῃ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἄλλα πράγματα ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του.

Ἐρ. Εἶναι λοιπὸν ἡ ψυχὴ αἶλος;

Ἀπ. Αὐτὴ εἶναι αἶλος, καὶ ἐπομένως ἀθάνατος, ἦγουν ὄν συμφθίρεται μὲ τὸ σῶμα.

§. 9.

Ἐρ. Προνοεῖ ὁ Θεὸς διὰ τὸν Κόσμον, τὸν ὁποῖον ἔκτισε;

Ἀπ. Χωρὶς ἀμφιβολίαν.

Ἐρ. Τί ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοῦ Πρόνοια;

Ἀπ. Πρόνοια τοῦ Θεοῦ λέγεται ἡ δύναμις ἐκεῖνη καὶ θέλησις τοῦ Θεοῦ, δι' ἧς φυλάττει ὅλα τὰ κτίσματα εἰς τὴν ὑπαρξιν καὶ ἐνέργειαν αὐτῶν<sup>3</sup>.

ληθείας. Ἐφσα. δ'. 24. τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. Κολοσα. γ'. 10. <sup>2</sup>) Ἅγιοι γένεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Πέτρου Α'. 4. 16.

<sup>3</sup>) Καίτοι γε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, ἀγαθοποιῶν, οὐρανὸν ὑμῖν ὑετούς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. Πράξ. ιδ'. 17.

Ἐρ. Εἰπέ τοῦτο σαφέστερα.

Ἄπ. Χωρίς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ κἀνὲν κτίσμα δὲν δύναται νὰ ζήσῃ μηδὲ μίαν μόνην στιγμὴν ἢ νὰ κάμῃ τινὰ ἐνέργειαν<sup>1</sup>.

Ἐρ. Ὅσα λοιπὸν συμβαίνουσιν εἰς τὸν Κόσμον εἶναι ὅλα ἐκ Θεοῦ;

Ἄπ. Δὲν συμβαίνει τίποτε εἰς τὸν Κόσμον χωρὶς τὴν θέλησιν ἢ τὴν συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ.

### §. 10.

Ἐρ. Εἶναι ἴση δι' ὅλα τὰ κτίσματα ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ;

Ἄπ. Ὁ Θεὸς προνοεῖ δι' ὅλα· ἔχει ὅμως μίαν ἐξαιρετον πρόνοιαν διὰ τὸν ἄνθρωπον<sup>2</sup>.

—

## ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ.

### §. 11.

Ἐρ. Ἐπειδὴ λοιπὸν οὐχὶ μόνον μᾶς ἐπλασεν ἐκ τοῦ μηδενός, ἀλλὰ καὶ προνοεῖ καθ' ἐκάστην δι' ἡμᾶς

<sup>1</sup>) Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν, καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν. Πράξ. ιζ'. 28. Ἰδε καὶ Ψαλμ. λς'. 6. 7. καὶ τὸν ρδ'. ὀλόκληρον. <sup>2</sup>) Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσί. Μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολ-

αὐτὸς ὁ Ἄπειροτέλειος Θεός· τί χρεῖος ἔχομεν πρὸς αὐτόν;

Ἄπ. Χρεωστοῦμεν νὰ τὸν λατρεύωμεν καὶ νὰ τὸν δοξολογῶμεν διὰ τὰς εὐεργεσίας ὅσας, ὅσας ἔδειξε καὶ δεικνύει καθ' ἡμέραν εἰς ἡμᾶς<sup>3</sup>.

Ἐρ. Τί εἶναι ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ;

Ἄπ. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει ὁμολογία τῆς ἡμετέρας ὑποταγῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

### §. 12.

Ἐρ. Ποσαχῶς γίνεται ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ;

Ἄπ. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ εἶναι διπλῆ· ἡγουν ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ.

Ἐρ. Ποίαν ὀνομάζεις ἐσωτερικὴν;

Ἄπ. Ἐσωτερικὴ λατρεία εἶναι τὸ νὰ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ φοβώμεθα τὸν Θεόν· νὰ τὸν εὐχαριστῶμεν διὰ τὰς εὐεργεσίας του· νὰ ὁμολογῶμεν τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, καὶ νὰ ζητῶμεν τὴν βοήθειάν του<sup>4</sup>.

λῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Ματθ. ι. 30. 31. Ἰδε καὶ ς'. 26, 30 τοῦ αὐτοῦ. <sup>5</sup>) Τί ἀνταποδώσω τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων, ὧν ἀνταπέδωκέ μοι. Ψαλμ. ριέ. 3. Ἰδε καὶ Ματθ. δ'. 10. <sup>4</sup>) Πνεῦμα ὁ Θεός·

Ἐρ. Καὶ ποῖα εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ;

Ἀπ. Ἐξωτερικὴ Λατρεία εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία γίνεται μὲ ἐξωτερικὰ σημεῖα τοῦ σώματος· καθὼς εἶναι ἡ ἕως ἐδάφους προσκύνησις, ἡ προσευχὴ, ἡ ὁμολογία τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν μὲ στεναγμούς καὶ δάκρυα, ἡ εὐχαριστία μετὰ χαρᾶς, τὸ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοὺς Ναοὺς<sup>1</sup>, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ἐρ. Ὄφελεῖται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν Λατρείαν, ὅταν δὲν ἔχη καὶ τὴν ἐσωτερικὴν;

Ἀπ. Ὅχι μόνον δὲν ὠφελεῖται τίποτε, ἀλλὰ καὶ βλάπτεται περισσά· διότι ἡ ἐξωτερικὴ Λατρεία χωρὶς τῆς ἐσωτερικῆς εἶναι βδελυρὰ ὑπόκρισις ἔνώπιον τοῦ Θεοῦ<sup>2</sup>.

§. 13.

Ἐρ. Ἀπολαμβάνουσι κάμμιαν ἀμοιβὴν ὅσοι λατρεύουσι τὸν Θεόν;

Ἀπ. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι

καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Ἰωάν. δ'. 24. <sup>1</sup>) Εὐφράνθη ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι· εἰς οἶκον Κυρίου πορευσόμεθα. Ψαλμ. ρκᾶ. 1.— Μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν. Ἐβρ. ι. 25. <sup>2</sup>) Τῷ δὲ ἀμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός· Ἴνα τί σὺ ἐκ-

δικαιοτάτος, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴν ἀνταμείψῃ ἐκείνους, ὅσοι τὸν λατρεύουσιν ἀνυποκρίτως<sup>3</sup>.

§. 14.

Ἐρ. Διὰ τί λοιπὸν ἐλέπομεν πολὺ λάκις τοὺς εὐσεβεῖς καὶ δικαίους ἀνθρώπους διωγμένους καὶ δυστυχεῖς εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον· καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου τοὺς ἀσθενεῖς εἰς εἰρήνην καὶ εὐτυχίαν;

Ἀπ. Ἀπὸ τοῦτο συμπεραίνεται ἀναγκαίως, ὅτι μετὰ τῆς παρούσας ζωῆς εἶναι μία ἄλλη αἰώνιος, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς θέλει ἀνταμείψῃ ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Περὶ τῆς κοινῆς διαφθορᾶς τῶν ἀνθρώπων.

§. 15.

Ἐρ. Δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ λατρεύῃ τὸν Θεὸν ἐξ ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεως;

διηγῆ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου. Ψαλμ. μθ'. 16.— Τοῖς χεῖλεσι μὲ τιμᾶ (ὁ λαὸς οὐτος) ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω πέχει ἀπ' ἐμοῦ. Ματθ. ιε'. 8.

<sup>3</sup>) Τοὺς δοξάζοντας με δοξάσω· ὃ ὁ ἐξουθενῶν με ἀτιμασθήσεται. Δ'. Βασιλ. 6'. 30.

'Απ. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τόνον διεφθαρμένος, ὥστε ὄχι μόνον δὲν δύναται νὰ λατρεύσῃ τὸν Θεόν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας φαίνεται ἀκάθαρτος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὡς καθημερινὸς παραβάτης τοῦ νόμου του<sup>1</sup>.

'Ερ. Πόθεν ἔχεις νὰ δείξῃς ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι διεφθαρμένος;

'Απ. Πρῶτον ἀπ' αὐτὰ τῶν Ἑθνικῶν τὰ συγγράμματα, εἰς τὰ ὅποια οἱ συγγραφεῖς κατηγοροῦσι τοὺς ἀνθρώπους διὰ διαφόρους κακίας. Δεύτερον ἀπὸ τὴν Εἰδωλολατρείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔπεσεν ὅλος σχεδὸν ὁ Κόσμος, λατρεύοντες ὡς Θεοὺς τὰ κτίσματα.

'Ερ. Ἐχεις καὶ τρίτην ἀπόδειξιν περὶ τούτου;

'Απ. Τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον αἰσθανόμεθα ἐνδόθεν ἡμῶν, καὶ ὁ ὁποῖος μᾶς ἀναγκάζει νὰ πράττωμεν τὸ κακόν· μολονό-

<sup>1</sup>) Ἐφθάρη δὲ ἡ γῆ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας. Γενέσ. γ'. 11.—Κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιών, ἢ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. Πάντες ἐξέκλιναν ἅμα, ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐ-

τι τὸ γνωρίζομεν, ὅτι εἶναι κακόν.

### §. 16.

'Ερ. Καὶ λοιπόν, καθὼς λέγεις, ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι πλεόν, καθὼς ἦτον, ὅταν ἐπλάσθη ἀπὸ τὸν Θεόν;

'Απ. Ὅχι βέβαια· διότι ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἰδίαν, ἤγουν ἐστολισμένον μὲ τὰ χαρίσματα τῆς ἀγιότητος καὶ τῆς σοφίας, τὰ ὅποια δὲν φαίνονται σήμερον εἰς τὸν ἄνθρωπον.

'Ερ. Ποῖον εἶναι τὸ αἷτιον τῆς τσαύτης διαφθορᾶς τῶν ἀνθρώπων;

'Απ. Θέλομεν τὸ ἐξετάσει μετέπειτα (Μέρος Β'. Τμημ. ζ'. Ἐρωταπόκρ. 15—17).

### §. 17.

'Ερ. Ἐπειδὴ ἔφθασεν εἰς τέσσην κακίαν ὁ ἄνθρωπος τί ἔπρεπε νὰ προσμένῃ;

'Απ. Τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ<sup>2</sup>.

νός. Ψαλμ. ιγ'. 2 3. Ἴδε καὶ Γ'. Βασιλ. β'. 46. Ψαλμ. εά. 5. 143. 2. Παροιμ. κδ'. 16. Ἡσαίου ξδ'. 6. Ῥωμ. γ'. 9—19, 23 καὶ 7 23 Δ'. Ἰωάν. α. 8. <sup>2</sup>) Καὶ ἡμεν τίπνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Ἐφεσ. β'. 3. Ἴδε καὶ Ῥωμ. β'. 9 καὶ Δεύτερον. κζ'. 26.

§. 18.

Ἐρ. Τί χρεωστῆι νὰ κάμη ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ ἀποφύγη τὴν Θεῖαν ἔργην;

Ἀπ. Χρεωστῆι νὰ ζητήσῃ κἀνὲν μέσον νὰ φιλιωθῆ μετὸν Θεόν.

§. 19.

Ἐρ. Ἦτο δυνατός ὁ ἄνθρωπος νὰ εὕρῃ αὐτὸ τὸ μέσον;

Ἀπ. Ὁχι βέβαια.

Ἐρ Διατί;

Ἀπ. Διότι τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἔπρεπε νὰ ἦναι ἢ ἢ πλήρωσις τοῦ Νόμου ἢ ἢ μετάνοια, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνίσχυρα καὶ τὰ δύο, ἐν ὧσιν δὲν εἶναι πεφωτισμένος ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν.

Ἐρ. Διατί εἶναι ἀνίσχυρος ἢ πλήρωσις τοῦ Νόμου;

Ἀπ. Ἦθελεν εἶσθαι ἀρκετὴ ἢ πληρωσις τοῦ Νόμου, ἂν ἐμέ-

νομεν πάντοτε σταθεροὶ εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδεὶς εὐρίσκεται, ὅστις δὲν ἡμάρτησέ ποτε, ἔπεται ὅτι αὐτὸ εἶναι μέσον ἀδύνατον ἵνα σώσῃ τὸν ἄνθρωπον<sup>1</sup>.

Ἐρ. Διατί δὲν εἶναι κἀν ἢ μετάνοια ἀρκετὸν μέσον;

Ἀπ. Διότι ἢ μετάνοια πρέπει νὰ ἦναι ἀληθινή, καὶ ἠνωμένη μετὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ ἀφήσῃ τις τὸ κακόν' τοιαύτην ὁμῶς μετάνοιαν δὲν δύναται νὰ κάμη ὁ διεφθαρμένος ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἄνθρωπος<sup>2</sup>.

Ἐρ. Καὶ τί συμπεραίνεις ἐκ τούτου;

Ἀπ. Ἐκ τούτου φαίνεται πόσον εἶναι ἀναγκαῖα ἢ Εὐαγγελικὴ Πίστις εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν ἀσθένειάν του καὶ νὰ ζητήσῃ ἰατρὸν, ὅστις εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός<sup>3</sup>.

<sup>1</sup>) Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιοθῆσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ. Ῥωμ. γ'. 20. Ἰδε καὶ Γαλάτ. β'. 16, 10, 11. <sup>2</sup>) Ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ῥωμ. ζ'. 14.—Ὅντες δὲ πεπραμένοι δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἐλευ-

θερωθῶμεν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐξ ἰδίας δυνάμεως. Ἰδε Ῥωμ. γ'. 18—22.—<sup>3</sup>) Ἐὰν οὖν ὁ Γίός ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλευθεροὶ ἔσεσθε. Ἰωάν. ἢ. 36. Ἰδε καὶ Γαλάτ. β'. 16. καὶ Ἦσα οὐ α. 9.

## ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

*Περὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Πίστεως.*

## ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

## §. 1.

Ἐρ. Ἐπειδὴ δὲν ἦτον ἱκανὸς ὁ ἄνθρωπος νὰ εὕρῃ τὸ μέσον τοῦ νὰ φιλιωθῇ μὲ τὸν Θεόν, τί συνέβη ἐκ τούτου;

Ἄπ. Τὸ ἐφανέρωσεν αὐτὸς ὁ Θεός· διότι δὲν ἔπρεπεν εἰς τὴν ἄπειρον αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν νὰ ἀφήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀπόγνωσιν.

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζεται αὐτὴ ἡ Οἰκονομία τοῦ Θεοῦ;

Ἄπ. Ἀποκάλυψις<sup>1</sup>.

Ἐρ. Καὶ ποῦ εὐρίσκεται;

Ἄπ. Εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν.

Ἐρ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή;

Ἄπ. Ἁγίαν Γραφήν ὀνομά-

ζομεν τὰ συγγράμματα τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων, οὓς ἔκλεξεν ὁ Θεὸς ἵνα φανερώσωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὸ τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἡμετέρας διαλλαγῆς μὲ τὸν Θεόν.

## §. 2.

Ἐρ. Εἰς πόσα διαιρεῖται ἡ Ἁγία Γραφή;

Ἄπ. Ἡ Ἁγία Γραφή διαιρεῖται εἰς Παλαιὰν καὶ Νέαν Διαθήκην.

Ἐρ. Τί περιέχει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη;

Ἄπ. Ἡ Παλαιὰ<sup>2</sup> Διαθήκη περιέχει τὸν Νόμον, τὰς Προ-

<sup>1</sup>) Κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρονοῖς αἰώνιοις σσειγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν προφητικῶν, κατ'ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος. Ῥωμ. ις'. 25, 26. Α'. Κορινθ. β'. 7. Ἐφεσ. α. 19, 20. γ'. 9, 11.

<sup>2</sup>) Τὰ κανονικὰ τῆς παλ. Διαθήκης βιβλία εἶναι ταῦτα· Γένεσις,

Ἐξοδος, Λευϊτικόν, Ἀριθμοί, Δευτερονόμιον (τὰ ὅποια καὶ Πεντάτευχος ὀνομάζονται), Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, Κριταί, Ῥούθ, τέσσαρα βιβλία τῶν Βασιλειῶν (τῶν ὁποίων τὰ δύο πρῶτα, Σαμουὴλ ὀνομάζουσιν οἱ Ἑβραῖοι), δύο τῶν Παραλειπομένων, Ἔσθρας, Νεεμίας, Ἐσθήρ, Ἰωθ, Ψαλτήριον, Παροιμίαι Σολομῶντος, Ἐκκλησιαστής τοῦ αὐτοῦ, Ἄσμα

φητείας, καὶ τοὺς Τύπους τῆς  
Εὐαγγελικῆς χάριτος<sup>1</sup>.

Ἐρ. Τί περιέχει ἡ Νέα;

Ἀπ. Ἡ νέα<sup>2</sup> Διαθήκη περιέ-  
χει τὴν πλήρωσιν τῶν Προφη-  
τειῶν καὶ τῶν Τύπων, καὶ κη-  
ρύττει τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ  
εὐσπλαγγίαν τὴν πρὸς τοὺς  
ἄνθρώπους.

Ἐρ. Τίνος λόγια εἶναι ἡ Ἁγία  
Γραφή;

Ἀπ. Τοῦ ἁγίου Πνεύματος,  
τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη τοὺς  
Προφήτας καὶ Ἀποστόλους ὡς  
ὄργανα<sup>3</sup>.

Ἐρ. Πόθεν ἔχεις νὰ δεῖξῃς ὅτι ἡ  
Ἁγία Γραφή εἶναι λόγος Θεοῦ;

Ἀπ. Πρώτη ἀπόδειξις εἶναι

ἡ πλήρωσις τῶν Προφητειῶν,  
αἱ ὁποῖαι περιέχονται εἰς τὴν  
Παλαιὰν καὶ Νεὰν Διαθήκην.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ δευτέρα ἀπό-  
δειξις;

Ἀπ. Ἡ ἁγιότης τῶν Δογμα-  
των καὶ τῶν Ἐντολῶν· διότι,  
ὅσα θέλει ὁ Θεὸς νὰ πιστεύω-  
μεν καὶ νὰ πράττωμεν, εἶναι  
ὅλα ἅγια.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ τρίτη ἀπόδειξις;

Ἀπ. Ἡ θαυμαστὴ δύναμις  
τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος,  
τὸ ὁποῖον ἐξηπλώθη εἰς τὸν  
Κόσμον ἀπὸ ἀνθρώπους ταπει-  
νοὺς καὶ ἀδυνάτους, τοὺς Ἀπο-  
στόλους, δεδιωγμένους ἀπὸ Βα-  
σιλεῖς δυνατοῦς.

τοῦ αὐτοῦ, Ἡσαΐας, Ἱερεμίας (συμ-  
περιεχομένων τῶν Θρήνων), Ἰεζε-  
μιήλ, Δανιήλ, οἱ λοιποὶ δώδεκα  
Προφῆται ὁμοῦ ἀπὸ τοῦ Ὄση<sup>4</sup> μέ-  
χρι τοῦ Μαλαχίου, οἱ ὁποῖοι καὶ  
δωδεκαπρόφητον ὀνομάζονται. Ὅσα  
θε εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τοῦ-  
τον, καὶ τοὶ περιέχουσι πολλὰ ἠθι-  
κὰ καὶ ἀξιώματα, δὲν ἐδέχθησαν ὁ-  
μως ποτὲ ὡς κανονικὰ ὑπὸ τῆς Ἐκ-  
κλησίας· Ἴδε Γρηγόρ. Θεολογ. ἐν  
τοῖς ζ΄. περὶ τῶν κανονικ. βιβλ.  
παλ. καὶ νέας· καὶ Μητροφάνην τὸν  
Κριτόπουλον ἐν τῇ Ὁμολογ. τῆς  
Ἀνατολ. Ἐκκλησ. κεφ. ζ. <sup>2</sup>) Ὅν  
ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ Νόμῳ καὶ οἱ

Προφῆται, εὐρήκαμεν Ἰησοῦν. Ἰωάν.  
ἀ. 46. — Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ,  
ἐν αὐτῷ (τῷ Χριστῷ) τὸ ναί, καὶ ἐν  
αὐτῷ τὸ ἀμήν. Β'. Κορινθ. ἀ. 20.

<sup>3</sup>) Τῆς δὲ νέας τὰ κανονικὰ εἶναι  
ταῦτα· τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, αἱ  
Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Παύλου  
ἐπιστολαὶ δεκατέσσαρες, Ἰακώβου  
μία, Πέτρου δύο, Ἰωάννου τρεῖς,  
Ἰούδα μία, καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ  
Ἰωάννου. <sup>4</sup>) Οὐ γὰρ θελήματι ἀν-  
θρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία,  
ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερό-  
μενοι ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι Θεοῦ ἄν-  
θρωποι. Β'. Πέτρ. ἀ. 21. Ἴδε καὶ  
'Ρωμ. ις'. 26. καὶ Β'. Τιμοθ. γ'. 16

## §. 3.

'Ερ. Ποία εἶναι ἡ καθ' αὐτὸ ὑπόθεσις τῆς Ἀγίας Γραφῆς;

'Απ. Ἡ καθ' αὐτὸ τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὑπόθεσις εἶναι αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

'Ερ. Τῆς παλαιᾶς ἡμῶν Διαθήκης ἡ ὑπόθεσις δὲν φαίνεται νὰ ᾖναι ἄλλη;

'Απ. Ὅχι· διότι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶναι προετοιμασία τῆς Νέας· καὶ ὅσα ἡ Παλαιὰ περιέχει, ἀναφέρονται εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

'Ερ. Ὡστε ἡ Χριστιανικὴ Πίστις ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην;

'Απ. Μάλιστα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τοῦ Κόσμου<sup>1</sup>.

'Ερ. Τίνοι τρόποι;

'Απ. Ἀφοῦ παρήκουσε τοῦ Θεοῦ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος (καθὼς θέλομεν ἰδεῖ μετ' ὀλίγον) εὐθὺς ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτοῦ<sup>2</sup>.

'Ερ. Ποῦ εὐρίσκεται αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις;

<sup>1</sup>) Τοῦ Ἄρνιου ἐσφαγμένον ἀπὸ Καταβολῆς Κόσμου. Ἀποκάλυψ. ιγ'. 8. Ἴδε καὶ Γενέσ. γ'. 15. καὶ Ἀ'. Κορινθ. β'. 7. <sup>2</sup>) Καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου (τοῦ ὄφραως), καὶ ἀνὰ

'Απ. Εἰς ἐκεῖνα τὰ λόγια, τὰ ὁποῖα εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν ὄφιν· ὅτι τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς (τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ Χριστός) ἔμελλε νὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφραως, ἤγγουν τοῦ διαβόλου.

'Ερ. Καὶ τί ἐσήμαινε τοῦτο;

'Απ. Τοῦτο ἐσήμαινε τὴν νίκην, τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν ὁ Χριστός κατὰ τοῦ διαβόλου, ἐλευθερώσας τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ἀπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

'Ερ. Εἰς τί ἦσαν χρήσιμοι αἱ Προφητεῖαι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης;

'Απ. Διὰ νὰ φανῇ σαφεστέρα ἡ ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, ἠυδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ προφητευσῇ ἡ Χριστιανικὴ πίστις πρὸ χρόνων πολλῶν ἀπὸ διαφόρους Προφήτας.

'Ερ. Ποῖοι εἶναι οἱ τύποι;

'Απ. Τύποι λέγονται αἱ θυσίαι, καὶ ἄλλα ἔθιμα τῶν Ἰουδαίων, τὰ ὁποῖα παρεικό-

μέσον τῆς γυναικὸς, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτὸς σε τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτὸν πτεῖναν. Γεν. γ'. 15.



νίζον τὴν Εὐαγγελικὴν χάριν<sup>4</sup>.

Ἐρ. Εἰς τί ἦτο χρήσιμος ὁ Νόμος;

Ἄπ. Ὁ Νόμος ἐδόθη, ἵνα προετοιμάσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ νὰ δεχθῶσι τὴν Χριστιανικὴν πίστιν<sup>5</sup>.

Ἐρ. Καὶ ποῖος ἐκήρυξε τὴν Χριστιανικὴν πίστιν;

Ἄπ. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔστειλε τοὺς ἰδίους Ἀποστόλους νὰ τὴν κηρύξωσιν εἰς ὅλην τὴν Κτίσιν, ἥγουν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους<sup>6</sup>.

### ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ τῆς Ἐκκλησίας.

#### §. 4.

Ἐρ. Ποίαν ὀνομάζεις Ἐκκλησίαν;

Ἄπ. Ἐκκλησία λέγεται ἡ Συνάθροισις ὄλων ἐκείνων, ὅσοι ἔχουσι πίστιν ἀληθῆ καὶ ζῶσαν εἰς τὸν Χριστόν<sup>1</sup>.

<sup>1</sup>) Καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ πρεσβύτεροι τῆς συναγωγῆς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μόσχου. Λευϊτ. 8'. 15. <sup>2</sup>) Ὡστε ὁ Νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιοθῶμεν. Γαλάτ. 3'. 24. <sup>3</sup>) Ἴδε Ἐβρ. γ', 19. — Πάντες γὰρ ἡμαρτον ἔξυστεροῦνται τῆς δά-

#### §. 5.

Ἐρ. Πόσας περιόδους ἔχει ἡ Ἐκκλησία;

Ἄπ. Τρεῖς.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ πρώτη τῆς Ἐκκλησίας περίοδος;

Ἄπ. Ἡ πρώτη τῆς Ἐκκλησίας περίοδος ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕως τοῦ Μωϋσέως<sup>2</sup>.

Ἐρ. Πῶς ἐκυβερνᾶτο εἰς αὐτὴν τὴν περίοδον ἡ Ἐκκλησία;

Ἄπ. Ὁ Θεὸς ἐκυβέρνα τὴν Ἐκκλησίαν εἰς αὐτὴν τὴν περίοδον μὲ τὰς διὰ ζώσης φωνῆς ἀποκαλύψεις, τὰς ὁποίας ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀδάμ, καὶ εἰς τοὺς Ἀπογόνους του.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ δευτέρα τῆς Ἐκκλησίας περίοδος;

Ἄπ. Ἡ δευτέρα περίοδος εἶναι ἀπὸ Μωϋσέως ἕως Χριστοῦ.

Ἐρ. Πῶς ἐκυβερνᾶτο εἰς τὴν δευτέραν περίοδον ἡ Ἐκκλησία;

Ἄπ. Μὲ τὸν γραπτὸν Νόμον, τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς

ξῆς τοῦ Θεοῦ. Ῥωμ. γ'. 23. <sup>3</sup>) Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξηλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ῥωμ. 1. 18.

<sup>4</sup>) Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς ἔσήμερον ὁ αὐτὸς, ἔξ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἐβρ. 1 γ'. 8.

<sup>5</sup>) Εἰς τὸν τῆς Πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν. Ἐβρ. 16'. 2.

τὸν Μωϋσῆν, καὶ μὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν Προφητῶν<sup>1</sup>.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ τρίτη περίοδος τῆς Ἐκκλησίας;

Ἄπ. Ἡ τρίτη περίοδος εἶναι ἀπὸ Χριστοῦ μέχρι τῆς σήμερον, καὶ θέλει μείνει μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ἐρ. Πῶς κυβερνᾶται εἰς τὴν παρούσαν περίοδον ἡ Ἐκκλησία;

Ἄπ. Μὲ τὸ Εὐαγγέλιον<sup>2</sup>.

### §. 6.

Ἐρ. Ἔλαβε διωγμούς ἡ Ἐκκλησία, ἀφοῦ ἐθεμελιώθη μέχρι τῆς σήμερον;

Ἄπ. Ἡ Ἐκκλησία ἐδιώχθη πάντοτε. Ὁ πρῶτος αὐτῆς διώκτης ἐστάθη ὁ Κάϊν, φονεύσας τὸν ἀδελφόν του· καὶ τὸν Κάϊν ἐμιμήθησαν ἄλλοι πολλοὶ καὶ μάλιστα οἱ Ἀπόγονοί του.

Ἐρ. Τίνοι τρόποι ἐπαίδευσεν ὁ Θεὸς αὐτοὺς τοὺς διώκτας;

Ἄπ. Τοὺς ἐπνίξεν ὄλους εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Κατακλυσμοῦ, καὶ ἐφύλαξε μόνην τὴν Ἐκ-

κλησίαν, ἡ ὁποία ἦτον ἡ οἰκογένεια τοῦ Νῶε.

Ἐρ. Ποιοὶ ἄλλοι ἐδίωξαν τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τὸν Κατακλυσμόν;

Ἄπ. Μετὰ τὸν κατακλυσμόν ἐπερίσσευσε πάλιν ἡ κακία τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν ἀπογόνων τοῦ Χάμ, οἱ ὁποῖοι ἐδίωξαν κατὰ διαφόρους καιροὺς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ.

Ἐρ. Πότε συνέβησαν αὐτοὶ οἱ διωγμοί;

Ἄπ. Εἰς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν τῆς Ἐκκλησίας περιόδον.

Ἐρ. Ἐδιώχθη καὶ εἰς τὴν τρίτην αὐτῆς περίοδον ἡ Ἐκκλησία;

Ἄπ. Πρῶτος αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐδιώχθη ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐσταύρωσαν.

Ἐρ. Ποιοὶ ἄλλοι ἐδιώχθησαν μετὰ τὸν Χριστόν;

Ἄπ. Ἐδιώχθησαν οἱ Ἀπόστολοι του, καὶ ὅλοι οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες, καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμα αὐτῶν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ.

<sup>1</sup>) Καὶ πάντες (οἱ πατέρες ἡμῶν) τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον· καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον· ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέ-

τρα ἦν ὁ Χριστός. Α'. Κορινθ. ι. 3, 4.

<sup>2</sup>) Οὐ γὰρ ἔστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν. Ῥωμ. γ'. 14.—Ἄνακαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου. Β'. Κορινθ. γ'. 18.

Ἐρ. Πόσους διωγμοὺς ἀπαριθμεῖ ἡ Ἐκκλησία εἰς ταύτην τὴν τρίτην αὐτῆς περίοδον;

Ἄπ. Πολλοὺς, οἱ μεγάλοι ὁμῶς διωγμοὶ εἶναι ὀκτα<sup>1</sup>.

Ἐρ. Πῶς ὀνομάζονται αὐτοὶ οἱ διώκται τῆς Ἐκκλησίας;

Ἄπ. Ἐξωτερικοί<sup>2</sup>.

Ἐρ. Ἐχει καὶ ἐσωτερικοὺς διώκτας ἡ Ἐκκλησία;

Ἄπ. Ναί, τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ Αἰρετικοί, οἱ ὁποῖοι καὶ Χριστιανοὶ ὄντες, ἐπολέμησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς τὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὰς κενοδοξίας τῶν<sup>3</sup>.

Ἐρ. Τίς ἦτον ὁ σκοπὸς αὐτῶν τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν τῆς Ἐκκλησίας διωκτῶν;

Ἄπ. Ὁ μόνος σκοπὸς αὐτῶν ἦτο νὰ ἐξολοθρευθῶσι τὴν ἀληθείαν ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν, οὔτε θέλουσιν δυνῆθαι νὰ ἐπιτύχωσι<sup>4</sup>.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.

§. 7.

Ἐρ. Τί εἶναι τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως;

Ἄπ. Τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως εἶναι μία σύνοψις ὄλων τῶν ἀληθειῶν, ὅσαι εἶναι ἀναγκαῖαι πρὸς σωτηρίαν, καὶ πιστεύονται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

§. 8.

Ἐρ. Ἐξεύρεις νὰ εἰπῆς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως.

Ἄπ. 1. « Πιστεύω εἰς ἓνα » Θεὸν Πατέρα, παντοκράτορα, » ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὀ- » ρατῶν τε πάντων καὶ ἀορά- » των.

2. » Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰη- » σοῦν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν τοῦ » τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν » ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα

<sup>1</sup>) Ἰδε Κατήχ. Πλάτ. ἔκθ. ἡμ. Στερ. Σελ. 35—37. <sup>2</sup>) Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν, καὶ διψώμεν, καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶ· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα κτλ. Α'. Κορινθ. 8. 11—13. Ἰδε καὶ Ῥωμ. ἡ. 38

—39, καὶ ἀλλαχοῦ. <sup>3</sup>) Νῦν Ἄντι-χριστοὶ πολλοὶ γεγόνασιν· — ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν. κτλ. Α'. Ἰωάν. 6'. 18, 19.

<sup>4</sup>) Πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Ματθ. ις'. 18.—Δεῖ γὰρ αὐτὸν (τὸν Χριστὸν) βασιλεῦσαι ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας ἑαυτοῦ. Α'. Κορινθ. ιε'. 25.

» πρὸ πάντων τῶν αἰῶνων· φῶς  
 » ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ  
 » Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ  
 » ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πα-  
 » τρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

3. » Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀν-  
 » θρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέ-  
 » ραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ  
 » τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέν-  
 » τα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ  
 » Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἐν-  
 » ἀνθρωπήσαντα.

4. » Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡ-  
 » μῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου,  
 » καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα.

5. » Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ  
 » ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.

6. » Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς  
 » οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ-  
 » δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

7. » Καὶ πάλιν ἐρχόμενον  
 » μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ  
 » νεκρούς· οὗ τῆς Βασιλείας  
 » οὐκ ἔσται τέλος.

8. » Καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ  
 » Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωο-  
 » ποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκ-  
 » πορευόμενον, τὸ σὺν Πατρί

» καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον,  
 » καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λα-  
 » λῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.

9. » Εἰς μίαν Ἁγίαν, Καθο-  
 » λικὴν, καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκ-  
 » κλησίαν.

10. » Ὁμολογῶ ἐν Βάπτι-  
 » σμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

11. » Προσδοκῶ ἀνάστασιν  
 » νεκρῶν.

12. » Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλον-  
 » τος αἰῶνος. Ἀμήν.»

## §. 9.

Ἐρ. Διατί ἄρχεται ἀπὸ τὴν πίστιν  
 τὸ Σύμβολον;

Ἄπ. Διότι μόνῃ ἡ πίστις δι-  
 δάσκει τὸν ἄνθρωπον τίνι τρό-  
 πῳ δύναται νὰ φιλιωθῇ μετὰ τὸν  
 Θεόν<sup>1</sup>.

Ἐρ. Τί εἶναι πίστις;

Ἄπ. Πίστις λέγεται ἡ πλη-  
 ροφορία, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός,  
 εἶναι ὁ μόνος Λυτρωτὴς τοῦ  
 ἀνθρωπίνου Γένους· ἡ ὁποία  
 μᾶς παρακινεῖ νὰ θέσωμεν ὅλην  
 τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἡμῶν  
 εἰς αὐτόν<sup>2</sup>.

<sup>1</sup>) Ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐ-  
 πιστεύσαμεν· καὶ ἀδικιωθῶμεν ἐκ

πίστεως Χριστοῦ. Γαλάτ. 6. 16.

<sup>2</sup>) Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εἶναι·

ΓΜΗΜΑ Δ΄.

Περὶ Θεοῦ καὶ τῆς εἰς αὐτὸν Πίστεως.

§. 10.

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως;

Ἀπ. Ὅτι εἶναι εἰς Θεὸς εἰς τρία πρόσωπα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ λατρεύωνται καὶ νὰ προσκυνῶνται μὲ τὴν αὐτὴν ἀμέριστον προσκύνησιν καὶ λατρείαν.

Ἐρ. Ποῖα εἶναι τὰ τρία πρόσωπα;

Ἀπ. Τὰ τρία Πρόσωπα εἶναι ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὰ ὁποῖα ὄν εἶναι τρεῖς, ἀλλ' εἰς μόνος Θεὸς κατ' οὐσίαν<sup>1</sup>.

Ἐρ. Πόθεν γεννᾶται ὁ Υἱὸς;

Ἀπ. Ὁ Υἱὸς γεννᾶται ἐξ αἰδίου ἐκ τοῦ Πατρὸς.

Ἐρ. Πόθεν ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα;

ρεστήσαι. Ἐβρ. ιά. 6. Ἴδε καὶ Μάρκ. ις'. 16. καὶ Ῥωμ. γ'. 22 ἢ ἀλλαγῶ. <sup>2</sup>) Τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσι. Α'. Ἰωάν. 6. 7. — Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ματθ. κη'. 19. <sup>2</sup>) Ὅταν δὲ ἔλ-

Ἀπ. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ αὐτὸ ἐξ αἰδίου ἐκ τοῦ Πατρὸς<sup>2</sup>.

Ἐρ. Ποῖαι εἰσὶ τοῦ Θεοῦ αἱ ἰδιότητες;

Ἀπ. Περὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ ἐλαλήσαμεν εἰς τὸ πρῶτον Μέρος. Τμῆμ. Α'. Ἐρωταπόκρ. 11.

ΤΜΗΜΑ Ε΄.

Περὶ Δημιουργίας καὶ Προνοίας.

§. 11.

Ἐρ. Τί ἄλλο μᾶς διδάσκει τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως;

Ἀπ. Ὅτι ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν Κόσμον καὶ ὅσα εὐρίσκονται εἰς τὸν Κόσμον ὁρατὰ καὶ ἀόρατα.

Ἐρ. Ποῖα λέγεις ὁρατὰ;

Ἀπ. Περὶ τῶν ὁρατῶν ἐλαλήσαμεν εἰς τὸ πρῶτον Μέρος, Τμῆμ. Β'. Ἐρωταπόκρ. 4.

θη ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. Ἰωάν. ιε'. 26. Καὶ μόγις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἐν χερσίν εὐρίσκομεν μετὰ πόνου τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς ἐξιχνίασε; Βουλὴν δὲ σὺ τίς ἔγνω, εἰμὴ σὺ ἔδωκας σοφίαν, ἢ ἔπεμψας τὸ ἅγιον σὺ Πνεῦμα ἀπο ὑψίστων; Σοφ. θ'. 16, 17.

'Ερ. Ποῖα εἶναι τὰ ἀόρατα ;

'Απ. Εἶναι ἡ Ψυχὴ ἡμῶν,  
καὶ οἱ Ἄγγελοι<sup>1</sup>.

'Ερ. Πόσα εἶδη ἀγγέλων ὑπάρχουσι ;

'Απ. Δύο· ἀγαθοὶ καὶ πονηροί.

'Ερ. Ποῖοι εἶναι οἱ ἀγαθοὶ Ἄγγελοι ;

'Απ. Οἱ ἀγαθοὶ Ἄγγελοι εἰ-  
σὶ Πνεύματα, τὰ ὁποῖα βλέ-  
πουν διὰ παντός τὸ πρόσωπον  
τοῦ Θεοῦ, καὶ στέλλονται παρὰ  
τοῦ Θεοῦ εἰς διακονίαν<sup>2</sup>.

'Ερ. Διατί ἔκτισεν ὁ Θεὸς τοὺς πο-  
νηροὺς Ἄγγελους, ἦγεν τοὺς Δαίμονας ;

'Απ. Ὁ Θεὸς τοὺς ἔκτισε καὶ  
αὐτοὺς ἀγαθοὺς· ἀλλ' αὐτοὶ ἐξ  
ἰδίας κακῆς προαιρέσεως ἀπώ-  
λεσαν τὴν ἀγιότητα, καὶ ἐκρη-  
μνίσθησαν διὰ τοῦτο ἀπὸ τὴν  
εὐδαιμονεστάτην εἰς τὴν ἀθλιε-  
στάτην κατάστασιν<sup>3</sup>.

### §. 12. 13.

'Ερ. Προνοεῖ ὁ Θεὸς διὰ τὸν Κό-  
σμον, τὸν ὅποιον ἔκτισεν ;

4) Ἰδε Κατήγ. Πλάτ. Σελ. 44.  
Σημ. 59 2) Οἱ Ἄγγελοι αὐτῶν ἐν  
οὐρανοῖς διὰ παντός βλέπουν τὸ  
πρόσωπον τοῦ πατρὸς μὲς τοῦ ἐν οὐ-  
ρανοῖς. Ματθ. ιη'. 10.—ὕψι πάντες  
εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς δια-  
κονίαν ἀποσελλόμενα διὰ τοὺς μελ-  
λοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; Ἐβρ.  
ἀ. 14. 3) Ἄγγελος τε τοὺς μὴ τη-  
ρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλ'

'Απ. Βεβαιότατα. Περὶ τῆς  
Προνοίας τοῦ Θεοῦ ἐλαλήσα-  
μεν εἰς τὸ πρῶτον Μέρος. Τμῆμ  
B'. Ἐρωταπόκρ. 12—16.

### ΤΜΗΜΑ Σ'.

Περὶ τῆς πλάσεως καὶ τῆς  
τοῦ ἀνθρώπου πτώσεως.

'Ερ. Πόθεν ἔπλασεν ὁ Θεὸς τῶν  
ἀνθρώπων ;

'Απ. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τοῦ ἀν-  
θρώπου τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν γῆν  
ἔπειτα ἐφύσησεν εἰς αὐτὸν ψυ-  
γῆν. Ἰδε Μέρ. Α'. §. 7, τῆς  
Μεγάλ. Κατηχίσεως<sup>4</sup>.

### §. 14.

'Ερ. Ποῦ ἔθηκεν ὁ Θεὸς τὸν ἀν-  
θρώπον, ἀφοῦ τὸν ἔπλασεν ;

'Απ. Ὁ Θεὸς ἔθεσεν αὐτὸν ἐν  
τῷ Παραδείσῳ.

'Ερ. Τί ἦτον ὁ Παράδεισος ;

'Απ. Ὁ Παράδεισος ἦτον κή-

ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς  
κρίσιν μεγάλης ἡμέρας, δεσμοῖς αἰ-  
δίοις ὑπὸ ζέφον τετήρηκεν. Ἐπισ-  
τολ. Ἰουδ. στυγ. 6. Ἰδε ἔξ B'. Πέτρ. β'.  
4.—Ὁ ἀντίδικος ἡμῶν διάβολος,  
ὡς λέων ὠρούμενος περιπατεῖ ζητῶν  
τίνα καταπίῃ· ὁ δὲ Χριστὸς λέγει.  
Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται,  
εἰμὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.  
Ματθ. ιε'. 21. 4) Ἰδε τὰς Μαρτυ-

πος ὠραιότατος, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκοντο διάφορα δένδρα<sup>1</sup>.

Ἐρ. Ἦσαν ὅλα αὐτὰ τὰ δένδρα εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνθρώπου;

Ἄπ. Ὅλα τὰ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς διὰ νὰ τρώγῃ τοὺς καρπούς των<sup>2</sup> πλὴν « τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν κακὸν καὶ πονηρὸν » ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τὸν ἐπρόσταξε νὰ μὴ φάγῃ μὲ ἀπειλήν θανάτου<sup>3</sup>.

### §. 15.

Ἐρ. Ἐφύλαξεν ὁ ἄνθρωπος τὴν προσταγὴν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ;

Ἄπ. Ὁχι. Εὖα ἡ γυνὴ τοῦ Ἀδάμ, ὡς ἀσθενεστέρα, ἀπατηθεῖσα ἀπὸ τὸν Διάβολον, ἔφαγε πρώτη τὸν καρπὸν τοῦ ἀπηγορευμένου δένδρου.

Ἐρ. Τί ἔκαμεν ἔπειτα αὐτή;

Ἄπ. Ἐδωκε καὶ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν Ἀδάμ, ὁ ὁποῖος, ἀθετήσας τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, ἔφαγε καὶ αὐτὸς τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν<sup>3</sup>.

ρίας Μέρ. Α'. Τμῆμα Β'. <sup>1</sup>) Καὶ ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς Παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατ' ἀνατολὰς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε. Γενέσ. β'. 8.

<sup>2</sup>) Καὶ ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Ἀδάμ λέγων· ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῆ· ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν κακὸν

Ἐρ. Τί συνέβη ἐκ τούτου;

Ἄπ. Ὁ ἄνθρωπος κατήνησεν εἰς ἔλεεινὴν κατάστασιν.

Ἐρ. Τίτι τρόπῳ;

Ἄπ. Αἱ δυνάμεις τοῦ νοῦ του ἠσθένησαν· ἡ ἀγιότης τῆς θελήσεώς του ἐμολύνθη· καὶ τὰ πάθη τὸν κατεκυρίευσαν πανταχόθεν.

Ἐρ. Καὶ τί συνέβη ἐκ τούτου;

Ἄπ. Τὰ πάθη ἔφεραν τοὺς ἀνθρώπους εἰς πολλὰς κακίας· καὶ αἱ κακίαι προξένησαν διαφόρους ἀσθενείας· καὶ αἱ ἀσθενεῖαι τὸν σωματικὸν θάνατον, μὲ τὸν ὁποῖον ἦτον ἠνωμένος ὁ ψυχικὸς θάνατος, ἤγουν ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

### §. 16.

Ἐρ. Διατί λέγεις « τοὺς ἀνθρώπους »;

Ἄπ. Διότι δὲν ἔπαθε μόνος ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὖα αὐτὰς τὰς δυστυχίας, ἀλλὰ καθὼς ἔγεινεν ἡ ἁμαρτία κοινὴ εἰς ὅλον τῶν

καὶ πονηρὸν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Αὐτ. 16, 17.

<sup>3</sup>) Καὶ λαβοῦσα (ἡ Γυνὴ) ἀπὸ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς μετ' αὐτῆς, καὶ ἔφαγον. Αὐτ. γ'. 6.

ἀνθρώπων τὸ γένος, οὕτως ἔ-  
γεινε κοινὴ καὶ ἡ ποινὴ τῆς ἀ-  
μαρτίας ὁ θάνατος<sup>1</sup>.

Ἔρ. Ἐχει κανὲν παράδειγμα τῆς  
κοινῆς αὐτῆς διαφθορᾶς τῶν ἀν-  
θρώπων;

Ἄπ. Πρῶτος μετὰ τὴν πα-  
ράβασιν ὁ Κάϊν, υἱὸς τοῦ Ἀ-  
δάμ, ἐφόνευσε τὸν ἀδελφὸν  
αὐτοῦ Ἄβελ, καὶ μετέπειτα  
ἐγεμίσθη ὅλη ἡ γῆ ἀπὸ κακίας  
κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἀ-  
γίας Γραφῆς<sup>2</sup>.

### §. 17. 18.

Ἔρ. Καὶ ἐπειδὴ ἔγεινε κοινὴ ἡ  
διαφθορὰ, εἰς ποίαν κατάστασιν ἤ-  
σαν οἱ ἄνθρωποι;

Ἄπ. Οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ὅλοι  
ὑποκείμενοι εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ  
Θεοῦ· οὐδὲ ἠδύναντο νὰ ἐλευ-  
θερωθῶσιν ἐξ οἰκείας δυνάμεως,  
ἂν ἡ ἄπειρος τοῦ Θεοῦ σοφία  
δὲν ἤθελεν εὐρεῖ τὸ μέσον νὰ  
τοὺς ἐλευθερώσῃ.

<sup>1</sup>) Δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία  
εἰς τὸν Κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς  
ἀμαρτίας ὁ θάνατος· καὶ οὕτως εἰς  
πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλ-  
θεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἤμαρτον. Ῥωμ.  
ἑ. 12. Ἴδε καὶ τὰς λοιπὰς μαρτυ-  
ρίας. Μέρ. πρῶτον. Τμῆμ. Δ'.

<sup>2</sup>) Ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας—καὶ τὴν  
κατεφάρμενη, ὅτι κατέφθειρε πᾶ-

Ἔρ. Τί μέσον ἔπρεπε νὰ ᾤ-  
αὐτός.

Ἄπ. Ἐπρεπε νὰ ᾤναι τοιοῦ-  
τον μέσον, ὥστε νὰ συμφωνῆ-  
σῃ τὴν ἄπειρον εὐσπλαγγίαν  
τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν ἄπειρον αὐτοῦ  
δικαιοσύνην.

## ΤΜΗΜΑ Ζ'.

Περὶ τῆς ἐκκλιτικῆς τοῦ  
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ περὶ  
τῶν ὀνομάτων καὶ ἀ-  
ξιών αὐτοῦ.

### §. 19.

Ἔρ. Τί μᾶς διδάσκει πρὸς τοῦτοιο  
τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως;

Ἄπ. Ὅτι ὁ Θεὸς ἔσειλε τὸν  
μονογενῆ αὐτοῦ Υἱὸν, τὸν Κύ-  
ριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν διὰ  
νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ τὸ ὅποιο  
δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ μήτ'  
Ἄγγελος μήτ' Ἄνθρωπος<sup>1</sup>.

### §. 20.

Ἔρ. Τίνι τρόπῳ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς  
ἐσυμφώνησε τὴν ἄπειρον δικαιοσύ-

σα σὰρξ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς  
γῆς. Γενέσ. ς'. 11, 12. <sup>2</sup>) Ὁ βί-  
θος πλοῦτος καὶ σοφίας καὶ γνώσε-  
ως Θεοῦ ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρι-  
ματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι οἱ  
ὁδοὶ αὐτοῦ. Ῥωμ. ια'. 33.—Ὅτι  
γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν Κόσμον  
ἵνα τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ  
ἔδωκεν. Ἰωάν. γ'. 16.



νην τοῦ Θεοῦ μετὴν ἄπειρον αὐ-  
τοῦ εὐπλαγχνίαν;

Ἄπ. Αὐτὸς, ὑπάρχων ἀλη-  
θῆς καὶ τέλειος Θεός, ἐσαρκώ-  
θη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ  
Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἔγει-  
νεν ἀληθῆς καὶ τέλειος ἄνθρω-  
πος<sup>1</sup>.

Ἐρ. Διατί;

Ἄπ. Διὰ τὰ πάθη κατὰ τὴν  
ἀνθρωπότητα ὅσα ἔπρεπε τὰ  
πάθη ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν πα-  
ράβασίν του, καὶ τὰ ἱκανοποιή-  
σῃ τοιοῦτοτρόπως τὴν ἄπειρον  
τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην<sup>2</sup>.

Ἐρ. Διατί εἶπες ὅτι ἐσαρκώθη ἐκ  
Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς  
Παρθένου;

Ἄπ. Διότι ἡ σύλληψις τῆς  
Μακαρίας Παρθένου δὲν ἦτον  
φυσικὴ σύλληψις καθὼς τῶν

λοιπῶν γυναικῶν, ἀλλ' ἔγει-  
νεν ἀχράντως διὰ τῆς παντο-  
δυναμίου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος  
ἐνεργείας<sup>3</sup> καθὼς εἶπεν εἰπεῖ  
αὐτὸ πρὸς τὴν Παρθένον ὁ Ἄγ-  
γελος, καὶ καθὼς εἶπεν αὐτῇ  
προκηρύξει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας<sup>4</sup>.

Ἐρ. Διατί ὠνομάσθη Χριστὸς ἡ  
Μεσσίας;

Ἄπ. Αὐτὰ τὰ δύο ὀνόματα  
σημαίνουσιν ἠλειμμένον « ἡ-  
γουν κεχρισμένον »<sup>5</sup> εἰς ἐξ  
τῆν Παλαιὰν Διαθήκην ἐχρί-  
οντο μετ' ἔλαιον οἱ Βασιλεῖς<sup>6</sup>,  
οἱ Ἱερεῖς<sup>6</sup>, καὶ οἱ Προφῆται<sup>7</sup>.  
καὶ ἐπειδὴ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἶχε  
καὶ τὰς τρεῖς ταύτας ἀξίας,  
δικαίως ὠνομάσθη Χριστὸς.

Ἐρ. Τί ἄλλο ὄνομα ἔλαβεν ὁ Χριστός;

Ἄπ. Ὄνομάσθη μετὰ τὴν

<sup>1</sup>) Ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρ-  
κα, ὃ ὦν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογη-  
τὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Ῥωμ. 8.  
5. Ἰδε καὶ Α'. Τιμόθ. γ'. 16.

<sup>2</sup>) Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώ-  
νηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς  
παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν.  
Ἐβρ. 6'. 14. Ἰδε καὶ δ'. 15 Αὐτόθι.

<sup>3</sup>) Ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει,  
καὶ τέξεται Υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ  
ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. Ἡσ. ζ'.  
14. — Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται  
ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπι-

σκιάσει σοι. Λουκ. 1. 35. <sup>4</sup>) Πνεῦ-  
μα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὐ ἔνεκεν ἔ-  
χρισέ με. Λουκ. 3. 18. Ἰδε καὶ Πράξ.  
1. 38. <sup>5</sup>) Καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος τὸν  
θρόνον Δαβὶδ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, καὶ  
βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς  
τοὺς αἰῶνας. Λουκ. 1. 32, 33. <sup>6</sup>) Σὺ  
Ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τά-  
ξιν Μελχισεδέκ. Ἐβρ. 1. 6. Ἰδε καὶ  
θ'. 24. Αὐτόθι. καὶ Ἐφσ. 1. 2. <sup>7</sup>) Προ-  
φήτην ἡμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς  
ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ<sup>8</sup>  
αὐτοῦ ἀκούσεσθε. Πράξ. γ'. 22.

περιτομήν « Ἰησοῦς » τὸ ὁποῖον σημαίνει « Σωτῆρα ».

### ΤΜΗΜΑ Η'.

Περὶ τῆς ζωῆς, τῶν παθημάτων,  
ἕξ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ.

#### §. 21.

Ἐρ. Τί πρέπει νὰ θεωρήσωμεν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ;

Ἄπ. Πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν ἀγιότητα<sup>2</sup> τῆς ζωῆς του, τὴν ὑπεροχὴν τῆς διδασκαλίας τοῦ<sup>3</sup>, καὶ τὰ θαύματα<sup>4</sup>, μὲ τὰ ὁποῖα ἑστερέωσεν αὐτὴν τὴν διδασκαλίαν.

Ἐρ. Πότε ἐβαπτίσθη ὁ Χριστὸς ἕξ ἀπὸ τίνα;

Ἄπ. Ὁ Χριστὸς ἐβαπτίσθη εἰς ἡλικίαν ἐτῶν τριάκοντα, ἀπὸ τὰς χεῖρας Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Ἐρ. Εἶχε χρεῖαν ὁ Χριστὸς τοῦ Βαπτίσματος;

Ἄπ. Ὁχι· ἐπειδὴ αὐτὸς ἦ-

<sup>1</sup>) Καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ματθ. ε. 21.—Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. Πράξ. δ'. 12. <sup>2</sup>) Ἄμαρτιαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Δ'. Πέτρ.

τον ἀναμάρτητος, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀγιάσῃ μὲ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ τὸ βάπτισμα, τὸ ὁποῖον εἶχε προσδιορίσει εἰς καθαρισμόν τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν.

#### §. 22.

Ἐρ. Τί ἄλλο μᾶς διδάσκει περὶ Χριστοῦ τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως;

Ἄπ. Ὅτι ἐτελεύτησεν τὴν ἀγιωτάτην αὐτοῦ ζωὴν μὲ τὸν σταυρικὸν θάνατον.

Ἐρ. Ποῖοι τὸν ἐσταύρωσαν;

Ἄπ. Οἱ Ἰουδαῖοι.

Ἐρ. Πότε συνέβη τοῦτο;

Ἄπ. Εἰς τὸν καιρὸν Ποντίου Πιλάτου τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Ἡγεμόνος, τὸν ὁποῖον οἱ Ἰουδαῖοι κατέπεισαν νὰ καταδικάσῃ τὸν ἄθῳον Ἰησοῦν εἰς τὸν ἐπονείδιστον σταυρικὸν θάνατον.

Ἐρ. Διατί ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς μὲ σταυρικὸν ἕξ ὄχι μὲ ἄλλον θάνατον;

Ἄπ. Ἐπειδὴ ὁ Νόμος εἶχεν

δ'. 22. <sup>3</sup>) Καὶ ἐξεπλήσσαντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ Γραμματεῖς. Μάρκ. ε. 22. Ἴδε καὶ Ἰωάν. ζ'. 14—17, 46. <sup>4</sup>) Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας—θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ, Ματθ. θ'. 35. Ἴδε καὶ Ἰωάν. ε. 36, 20, 30, 31.

ἐπικατάρατον τὸν κρεμάμενον ἐπὶ ξύλου, ἐπροτίμησεν ὁ Χριστὸς τὸν σταυρικὸν θάνατον, διὰ νὰ δείξῃ μὲ τοῦτο, ὅτι ἀνέλαθεν εἰς ἑαυτὸν τὴν κατάραν, εἰς τὴν ὁποίαν εἴμεθα ὑποκείμενοι διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν<sup>1</sup>.

§. 23.

Ἐρ. Τί καλὸν ἐπροξένησεν εἰς ἡμᾶς ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ;

Ἀπ. Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀληθὴς θυσία, δι' ἧς ἡμᾶς ἐφιλίωσε μὲ τὸν Θεόν.

Ἐρ. Τίτι τρόπος;

Ἀπ. Τὰ πάθη καὶ ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἐλογίσθησαν εἰς ἡμᾶς ἀντὶ τῆς ποινῆς, ἡ ὁποία ἔπρεπεν εἰς ἡμᾶς διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν.

ΤΜΗΜΑ Θ'.

Περὶ τῆς Ἀναστάσεως ἢ Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ.

§. 24.

Ἐρ. Τί συνέβη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ;

Ἀπ. Ὁ Χριστὸς ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καθὼς εἶχε πολλὰκις τὸ προειπεῖ<sup>2</sup>.

Ἐρ. Τί μανθάνομεν ἐκ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ;

Ἀπ. Ὁ Χριστὸς μᾶς ἐβεβαίωσε διὰ τῆς Ἀναστάσεως, ὅτι εἶναι ὁ ἀληθὴς Σωτὴρ τοῦ Κόσμου, ὅτι δὲν εἶναι ματαία ἡ εἰς αὐτὸν ἐλπίς<sup>3</sup>, καὶ ὅτι θέλομεν ἀναστηθῆ καὶ ἡμεῖς<sup>4</sup>.

Ἐρ. Τί ἔκαμε μετὰ τὴν ἀνάστασιν ὁ Χριστὸς;

Ἀπ. Ἐφάνη εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ πολλοὺς ἄλλους, διὰ νὰ τοὺς πληροφορήσῃ, ὅτι ἀληθῶς ἀνέστη· ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ὑπεσχέθη

<sup>1</sup>) Ὁ Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρως τοῦ Νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρω· γέγραπται γάρ· Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου· Ἔνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γίνεται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Γαλάτ. γ'. 13, 14.

<sup>2</sup>) Ὡς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν

δικαιώσιν ἡμῶν. Ῥωμ. 8'. 28.

<sup>3</sup>) Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. Α'. Κορινθ. ιέ. 17. <sup>4</sup>) Εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. Α'. Θεσσαλ. δ'. 14.

εἰς αὐτοὺς τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα" ἔπειτα ἀνελήφθη<sup>1</sup> ἔμπροσθεν αὐτῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάστασιν, καὶ ἐκάθησεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ.

—

## ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ μελλούσης Κρίσεως.

## §. 25.

'Ερ. Ἔρχεται πάλιν ὁ Χριστός;

'Απ. Αὐτὸς θέλει πάλιν ἐλθεῖν, ἵνα κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκρούς· ἡγῶν νὰ ἀποδώσῃ ἐκάστῳ<sup>2</sup> κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ δὲν θέλει λάβει τέλος ποτέ.

'Ερ. Τίνι τρόπῳ θέλει γενῆ αὐτὴ ἡ κρίσις;

'Απ. Ὁ Χριστὸς θέλει ἐλθεῖν ἐπὶ τῶν νεφελῶν μετὰ δύναμιν

καὶ δόξαν πολλήν<sup>3</sup>· καὶ θέλει χωρίσει τοὺς δικαίους ἀπὸ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, καθὼς χωρίζει ὁ ποιμὴν τὰ πρόβατα ἀπὸ τὰ ἐρίφια· καὶ τοὺς μὲν δικαίους θέλει ἀποδεῖξει κληρονόμους τῆς αἰωνίου ζωῆς, τοὺς δὲ ἀμαρτωλοὺς θέλει ἐξορίσει εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν.

'Ερ. Πότε θέλει εἶσθαι αὐτὴ ἡ δευτέρα τοῦ Χριστοῦ παρουσία;

'Απ. Ἡ Ἅγία Γραφή δὲν ἠθέλησε νὰ φανερώσῃ εἰς ἡμᾶς τὸν καιρὸν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς φοβεραῆς<sup>4</sup> διὰ νὰ εἰμεθα πάντοτε ἑτοιμοί· ἔδωκεν ὅμως εἰς ἡμᾶς σημεῖα φανερά, διὰ τῶν ὁποίων ἐνῶμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὴν πλησίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

'Ερ. Ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ σημεῖα;

'Απ. Ἀναμεταξὺ εἰς ἄλλα

<sup>1</sup>) Ἀναβὰς εἰς ὕψος, ἡγμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν· ἔλαβες δόγματα ἐν ἀνθρώποις. Ψαλμ. 68'. 19. Ἴδε καὶ Ψαλμ. 68'. 1. καὶ Ἐφεσ. 4. 20, 21. <sup>2</sup>) Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη. Ματθ. 24. 31—46. Ἴδε καὶ τὸ κδ'. Κεφ.

<sup>3</sup>) Ἐπεὶ δίκαιον παρὰ Θεοῦ ἀναποδοῦναι τοῖς θλιβοῦσιν ὑμᾶς θλίψιν, καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἀνεσθῆναι μετ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ἀπ' οὐρανοῦ μετ' Ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ. Β'. Θεσσαλ. 4. 6, 7.

<sup>4</sup>) Ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἣ μέλλει κρίνειν τὴν Οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ, ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχῶν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Πράξ. 13'. 31.

σημεία προγνωστικά, ἀπαραριθ-  
μει ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ταῦτα  
τὴν φανεράν καταφρόνησιν  
τῆς Θρησκείας, καὶ τὴν παν-  
τελῆ διαφθοράν τῶν ἡθῶν ἢ  
ἀγάπη θέλει ψυχρανθῆ, καὶ  
αὐτὸς ὁ Σωτῆρ τοῦ Κόσμου  
θέλει καταφρονηθῆ<sup>1</sup>.

<sup>1</sup>Ἐρ. Ποῖον εἶναι τὸ χρέος, εἰς τὸ  
ὁποῖον μᾶς παρακινεῖ ἢ προσδοκία  
τῆς δευτέρας παρουσίας;

<sup>2</sup>Ἀπ. Χρεωστοῦμεν νὰ παρα-  
κινῶμεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον εἰς  
τὴν ἀγάπην καὶ τὰ καλὰ ἔρ-  
γα, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ  
Ἀποστόλου<sup>3</sup>.

ΤΜΗΜΑΙ Α΄.

Περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

§. 26.

<sup>1</sup>Ἐρ. Πότε ἔπεμψεν ὁ Χριστὸς τὸ  
Ἅγιον Πνεῦμα;

<sup>1</sup> Ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐστάθησαν  
ταὶ καιροὶ χαλεποὶ· ἔσονται γὰρ οἱ  
ἔθνῳποιοὶ φίλαυτοί, φιλάργυροι, ἀλα-  
ζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γο-  
νεῦσιν ἀπειθεῖς, ΑΧΑΡΙΣΤΟΙ, ἀνό-  
σιοι, ἔστωργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι,  
ἄκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι,  
προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι,  
φιλήθονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, κτλ.  
Β΄. Τιμὸθ. γ. 1—4. Ἴδε καὶ Ματθ.  
κδ. 12. <sup>2</sup> Ἴνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀ-  
σέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας,

<sup>1</sup>Ἀπ. Ὁ Χριστὸς ἔπεμψεν εἰς  
τοὺς Ἀποστόλους καὶ εἰς ὅλους  
τοὺς πιστοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦ-  
μα, πενήτηντα ἡμέρας μετὰ  
τὴν Ἀνάστασιν, καθὼς εἶχε  
τὸ ὑποσχεθῆ πρὶν ἀναληφθῆ<sup>3</sup>.

<sup>1</sup>Ἐρ. Διατί τὸ ἔστειλε;

<sup>2</sup>Ἀπ. Διὰ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ  
εἰς τὴν ἀλήθειαν.

<sup>3</sup>Ἐρ. Διατί ὀνομάζεται «Κύριον» τὸ  
Ἅγιον Πνεῦμα εἰς τὸ Σύμβολον τῆς  
Πίστεως;

<sup>4</sup>Ἀπ. Διότι εἶναι Κύριος καὶ  
Θεὸς, καθὼς ὁ Πατὴρ καὶ ὁ  
Υἱός<sup>4</sup>.

<sup>5</sup>Ἐρ. Διατί ὀνομάζεται «Ζωοποιόν»;

<sup>6</sup>Ἀπ. Ὅτι διὰ τῶν ἐνεργειῶν  
καὶ χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου  
Πνεύματος, λαμβάνει ὁ νεκρὸς  
εἰς τὴν ἁμαρτιαν ἀνθρωπὸς τὴν  
Πνευματικὴν ζωὴν.

σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς ζη-  
σωμεν, ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμε-  
νοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφά-  
νειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ  
Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τιτ. β΄.  
12, 13. <sup>5</sup> Ἴδε τὸ δεύτερον κεφ. τῶν  
Πράξεων. <sup>6</sup> Διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σα-  
τανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί  
σε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον;—οὐκ ἐψεύ-  
σω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ Πράξ.  
έ. 3, 4. Ἴδε καὶ τὰς Μαρτυρίας τοῦ  
τετάρτου Τμήμ. τούτου τοῦ Μέρμε.

Ἐρ. Τί σημαίνει « τὸ λαλήσαν διὰ τῶν Προφητῶν; »

Ἀπ. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ὅσα ἐκήρυξαν ἢ ἔγραψαν οἱ Προφῆται εἰς λόγια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος<sup>1</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι εἶναι οἱ καρποὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅταν κατοικῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον;

Ἀπ. Οἱ καρποὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι (καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος) « Ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια ».

#### ΤΜΗΜΑ ΙΒ'.

Περὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Κυβερνήσεως αὐτῆς.

#### §. 27.

Ἐρ. Μὲ τίνας δυνάμιν ἠβοήθειαν ἐστρέψαν οἱ Ἀπόστολοι τὴν Ἐκκλησίαν;

Ἀπ. Μὲ τὴν βοήθειαν καὶ δύναμιν τοῦ Θεοῦ.

<sup>1</sup>) Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠεὶ ἐγένη ποτὲ προφητεία· ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ Ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι. Β'. Πέτρ. ἀ. 21. <sup>2</sup>) Τὰ μωρα τοῦ Κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς κατασχύνῃ καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ Κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα κατασχύνῃ τὰ ἰσχυρά· καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ Κόσμου καὶ τὰ ἐδουλημένα

Ἐρ. Πόθεν γίνεται τοῦτο φανερόν;

Ἀπ. Ἀπὸ τὴν ἀξιοθαύμασον πρόβodon τοῦ Ἀποστολικοῦ κηρύγματος· διότι ἂν οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶχον τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πίστιν ταῦτα ἔθνη<sup>2</sup>.

#### §. 28.

Ἐρ. Διατί ὀνομάζεται ἡ Ἐκκλησία « Μία » εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως;

Ἀπ. Διότι ἐθεμελιώθη ἀπὸ καταβολῆς Κόσμου, καὶ εἶχε πάντοτε τὴν αὐτὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ σήμερον, καὶ θέλει ἔχει μέχρι τῆς συντελείας τοῦ Κόσμου. Ἴδε Τμῆμ. Α'. ἐρωταπ. 14 καὶ Τμῆμ. Β'.<sup>3</sup>

Ἐρ. Διατί ὀνομάζεται « Ἁγία »;

Ἀπ. Διότι ὅλοι οἱ ἀληθινοὶ πιστοὶ ἠγιάσθησαν διὰ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ<sup>4</sup>.

ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ ὅπως μὴ καυχῆσται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ». Α'. Κορ. νθ. ἀ. 27—29.

<sup>3</sup>) « Ἐν σῶμα ἕν ἐν πνεῦμα, καθ' ἕνα καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν. Εἰς Κύριος, μία πίστις. Ἐφεσ. δ'. 4, 5. <sup>4</sup>) Ἀλλὰ ἀπελούσαθε, ἀλλὰ ἠγιάσθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυ-

Ἐρ. Δὲν εἶναι σίμως τῆς Ἐκκλησίας μέλη καὶ οἱ ἁμαρτωλοί;

Ἄπ. Εἶναι μόνον ἐκεῖνοι, ὅσοι ὁμολογοῦσι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ λαμβάνουσι τὴν συγχώρησιν διὰ τῆς μετανοίας· οἱ δὲ ἀμετανόητοι καὶ πεπωρωμένοι δὲν εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐρ. Διατί ὀνομάζεται «Καθολικῆς»;

Ἄπ. Διότι εὐρίσκεται εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ Κόσμου<sup>1</sup>.

Ἐρ. Διατί ὀνομάζεται «Ἀποστολικῆς»;

Ἄπ. Διότι φυλάττει τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων<sup>2</sup>.

### §. 29.

Ἐρ. Τίς εἶναι κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας;

Ἄπ. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός<sup>3</sup>.

Ἐρ. Ποίους διόρισε διοικητάς τῆς Ἐκκλησίας ὁ Χριστός;

Ἄπ. Τοὺς Ποιμένας, ἤγουν τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τοὺς Ἱερεῖς<sup>4</sup>.

Ἐρ. Τί εἶναι τὸ χρέος τῶν Ποιμένων;

Ἄπ. Τὸ χρέος τῶν Ποιμένων εἶναι πρῶτον νὰ διδάσκωσι τοὺς Χριστιανούς, καὶ δεύτερον νὰ ἱερουργῶσι τὰ μυστήρια, καὶ νὰ ἀναγινώσκωσι τὰς κεινάς προσευχάς.

Ἐρ. Τί ἄλλο ἔδωκεν ὁ Χριστός εἰς τοὺς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας;

Ἄπ. Τὴν ἐξουσίαν « τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν, ἤγουν τὴν διακονίαν τῶν κλειδῶν<sup>5</sup> ».

Ἐρ. Τί ἐστὶν ἡ διακονία τῶν κλειδῶν;

Ἄπ. Ἡ διακονία τῶν κλειδῶν εἶναι, τὸ νὰ ἀφορίζωσιν, ἤγουν νὰ χωρίζωσιν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ τὸν φανερόν καὶ ἀμε-

ρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Α'. Κορινθ. ς'. 11. Ἰδε καὶ Τίτ. β'. 11, 12. <sup>1</sup>) Ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσατε τῷ Πατρὶ. » Ἰωάν. δ'. 21. Ἰδε καὶ Α'. Κορινθ. ιβ'. 12—20. Γαλάτ. γ'. 28. Κολοσσ. γ'. 11. <sup>2</sup>) Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐ-

φεσ. β'. 20. <sup>3</sup>) Ἰδε Ἐφεσ. α. 22. καὶ ε. 23. <sup>4</sup>) Καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν, Ἀποστόλους, τοὺς δὲ, Προφήτας, τοὺς δὲ, Εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ, Ποιμένας καὶ Διδασκάλους, πρὸς τὸν καθαρτισμὸν τῶν Ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἐφεσ. δ'. 11, 12. <sup>5</sup>) Ἰδε Ματθ. ις'. 19, 18, 15—18. καὶ Ἰωάν. κ', 23.

τανόητον ἀμαρτωλόν, ἀφ' οὗ  
πρῶτον τὸν νοουβητήσωσι εἰλι-  
κρινῶς· καὶ τοῦτο σημαίνει τὸ  
« δεσμεῖν »· ὅταν ὁμοῦς αὐτὸς  
μετανοήσῃ, νὰ τὸν δέχωνται  
πάλιν εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἐκ-  
κλησίας· καὶ τοῦτο σημαίνει  
τὸ « λύειν ».

### ΤΜΗΜΑ ΙΓ'.

Περὶ Μυστηρίων καὶ πρῶ-  
τον περὶ Βαπτίσματος.

#### §. 30.

Ἐρ. Τί πρᾶγμα εἶναι τὸ μυστήριον;

Ἀπ. Τὸ μυστήριον εἶναι  
πνευματικὴ τελετὴ, διατα-  
χθεῖσα ἀπὸ τὸν Χριστὸν, δι'  
ἧς ὁ Χριστιανὸς λαμβάνει ὑπὸ  
ὄρατὰ σημεῖα τὴν χάριν τοῦ  
Θεοῦ<sup>1</sup>.

Ἐρ. Διατί διέταξεν ὁ Χριστὸς τὰ  
Μυστήρια;

Ἀπ. Διὰ νὰ πιστεύωμεν βε-  
βαιότερον τὰς ἐπαγγελίας τοῦ

Θεοῦ· διὰ νὰ ἐνώμεθα περισ-  
σότερον μετ' ἀλλήλων διὰ τῶν  
ὄρατῶν τούτων σημείων· καὶ  
διὰ νὰ διακρίνηται ἡ Ἐκκλη-  
σία ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην Κοινό-  
τητα.

Ἐρ. Εἶχε καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη  
Μυστήρια;

Ἀπ. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶχε  
δύο μυστήρια· τὴν Περιτομὴν  
δηλονότι καὶ τὸ Πάσχα<sup>2</sup>· ταῦ-  
τα δ' ἔπαυσαν, ἀφ' οὗ ἤλθεν  
ὁ Χριστὸς καὶ διέταξεν ἀντὶ  
τῆς Περιτομῆς τὸ Βάπτισμα,  
καὶ ἀντὶ τοῦ Πάσχα τὴν Ἁ-  
γίαν Εὐχαριστίαν<sup>3</sup>.

#### §. 31.

Ἐρ. Πόσα εἶναι τὰ Μυστήρια τῆς  
ἡμετέρας Ἐκκλησίας;

Ἀπ. Ἐπτὰ· ἦγουν τὸ Βάπτι-  
σμα, τὸ Χρῆσμα, ἡ Ἁγία Εὐ-  
χαριστία, ἡ Ἐξομολόγησις, ἡ  
Ἱερωσύνη, ὁ Γάμος, καὶ τὸ Εὐ-  
χέλαιον.

<sup>1</sup>) Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε  
πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς  
εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ  
Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ματθ.  
κβ'. 19. <sup>2</sup>) Περιτομή. Γενέσ. ιζ'.  
11· καὶ Πάσχα. Ἐξὸδ. ιδ'. 3—28.

<sup>3</sup>) Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε  
περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία,

ἀλλὰ πίστις, δι' ἀγάπης ἐνεργουμέ-  
νη. Γαλάτ. ε'. 6. Ἴδε καὶ Ῥωμ. β'.  
29.—Καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ  
ἡμῶν ἐθύθη, Χριστός· ὥστε ἐορτά-  
ζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ  
ἐν ζύμῃ κακίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις  
εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. Α'. Κο-  
ρινθ. ε'. 7, 8.



Ἐρ. Ποῖα εἶναι τὰ κυριώτερα Μυστήρια;

Ἄπ. Τὸ Βάπτισμα καὶ ἡ Εὐχαριστία.

§. 32.

Ἐρ. Τί εἶναι τὸ Βάπτισμα;

Ἄπ. Τὸ Βάπτισμα εἶναι Μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον, ὅταν τὸ σῶμα τοῦ πιστεύοντος πλύεται διὰ τοῦ ὕδατος, καθαρίζεται ἡ ψυχὴ του διὰ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ<sup>1</sup>.

Ἐρ. Τίς διέταξεν αὐτὸ τὸ Μυστήριον;

Ἄπ. Αὐτὸς ὁ Χριστὸς, ὅταν εἶπεν εἰς τοὺς Μαθητάς του, νὰ βαπτίσωσιν ὅλα τὰ ἔθνη, « εἰς » τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ » τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου » Πνεύματος ».

Ἐρ. Τί ὑπόσχεται εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βαπτίσματος ὁ Χριστιανός;

Ἄπ. Ὑπόσχεται νὰ ἀρνηθῆ τὸν διάβολον, τὸν Κόσμον, καὶ

τὸν ἑαυτὸν του, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Χριστόν<sup>2</sup>.

Ἐρ. Ποῖαι εἶναι τοῦ Βαπτίσματος αἱ ἐνέργειαι;

Ἄπ. Ὁ βαπτιζόμενος λαμβάνει, πρῶτον τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του· δεύτερον, ἐμβαίνει εἰς τὴν Διαθήκην τοῦ Θεοῦ, ἤγουν ὑπόσχεται νὰ ἀφιερῶσιν τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς του εἰς τὸν Θεόν· τρίτον, ἀναγεννᾶται, ἤγουν λαμβάνει νέαν Πνευματικὴν δύναμιν καὶ κλίσιν εἰς τὸ καλόν<sup>3</sup>.

ΤΜΗΜΑ ΙΔ'.

Περὶ τοῦ Χρίσματος.

§. 33.

Ἐρ. Τί ἄλλο Μυστήριον λαμβάνει ὁ Χριστιανὸς εὐθὺς μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα;

Ἄπ. Λαμβάνει τὸ Χρίσμα.

<sup>1</sup>) Ἐν (Χριστῷ) καὶ περιετμήθητε Περιτομῇ ἀχειροποιήτῃ, ἐν τῇ ἀπεκδύσαι τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ Περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταρέντες αὐτῷ ἐν τῷ Βαπτίσματι. Κολοσσ. 6. 11—12. — Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται. Μάρκ. 16. 16. — Ἐὰν μή τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἰωάν. 3. 5. — Ὁ

καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει Βάπτισμα, (οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν) δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Α'. Πέτρ. γ'. 21.

<sup>2</sup>) Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Μάρκ. 8. 34. <sup>3</sup>) Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς

Ἐρ. Τί εἶναι τὸ Χρῆσμα;

Ἀπ. Τὸ χρίσμα εἶναι Μυστήριον, τὸ ὁποῖον, διὰ τῆς χρίσεως τῶν μελῶν τοῦ σώματος μὲ τὸ μύρον, ἐπιχέει εἰς τὸν βαπτισθέντα τὸ Πνευματικὸν μύρον, ἡγουν τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος<sup>1</sup>.

Ἐρ. Τί ἄλλο προξενεῖ ἡ τελετὴ αὕτη εἰς τὸν βαπτισθέντα;

Ἀπ. Τὸν σφραγίζει, ἡγουν τὸν βεβαιοῖ τὴν χάριν, τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν εἰς τὸ Βάπτισμα.

Ἐρ. Πῶς ἐγένετο ἡ τελετὴ αὕτη εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων;

Ἀπ. Εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων ἐγένετο διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἡγουν οἱ Ἀπόστολοι ἐπέτιθον τὰς χεῖρας εἰς τοὺς πιστοὺς, ἀφ' οὗ τοὺς ἐβάπτισον<sup>2</sup>.

Γνα, ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι. Τιτ. 6'. 11, 12.

<sup>1</sup>) Καὶ χρίσας ἡμᾶς ὁ Θεός, ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀβραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Β'. Κορινθ. 4. 22.

<sup>2</sup>) Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν — ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες — τότε ἐπέτιθον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα Ἅγιον. Πράξ. 8.

## ΤΜΗΜΑ ΙΕ'.

Περὶ τῆς Ἁγίας Εὐχαριστίας.  
§. 34.

Ἐρ. Τί εἶναι ἡ Ἁγία Εὐχαριστία;

Ἀπ. Ἡ Ἁγία Εὐχαριστία εἶναι Μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ χριστιανὸς μεταλαμβάνει ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ ἄρτου αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ οἴνου αὐτὸ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον<sup>3</sup>.

Ἐρ. Πότε διέταξεν αὐτὸ τὸ Μυστήριον ὁ Χριστός, καὶ διατί;

Ἀπ. Ὁ Χριστὸς διέταξε τὸ Μυστήριον τοῦτο ἐκεῖνην τὴν νύκτα, ἐν ᾗ παρεδόθη, καὶ εἶπεν εἰς τοὺς Μαθητάς του νὰ τὸ ἱερουργῶσιν εἰς ἀνάμνησιν αὐτοῦ<sup>4</sup>.

12, 17. <sup>3</sup>) Οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Λουκ. κβ'. 16.

<sup>4</sup>) Ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ, ἣ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον· καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε· λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὁσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δεῖπνησαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον, ἢ καινὴ Διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ

Ἐρ. Πῶς πρέπει νὰ προετοιμασθῇ ὅστις θέλει νὰ μεταλάβῃ τὴν Ἁγίαν Εὐχαριστίαν ἀξίως;

Ἄπ. Πρέπει (καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος) νὰ δοκιμάσῃ τὸν ἑαυτόν του ἥγουν νὰ ἐξετάσῃ, ποία εἶναι ἡ διαγωγὴ του· ποίαν φροντίδα ἔχει διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του· καὶ ἂν ἐπραξεν ὅσα ὑπεσχέθη εἰς τὸν καιρὸν τοῦ βαπτίσματος.

Ἐρ. Καὶ ἂν εὕρῃ τὸν ἑαυτόν του παραβάτην τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, τί πρέπει νὰ κάμῃ;

Ἄπ. Πρέπει νὰ λυπηθῇ καὶ νὰ μετανοήσῃ ἀπὸ καρδίας· εἰδὲ μὴ, δὲν πρέπει νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ Μυστήριον τοῦτο· διότι, ὅστις μεταλαμβάνει ἀναξίως, σύρει τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ ἐπάνω του.

ἐμφ Ἀίματι, τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὅσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρισ οὐ ἂν ἔλθῃ. Ὡς ἔς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ Σώματος ἢ Αἵματος τοῦ Κυρίου. Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρῖμα ἑαυτοῦ ἐσθίει καὶ πί-

(ΣΥΝ. ΙΕΡ. ΚΑΤ. ΚΟΡ.)

ΤΜΗΜΑ ΙΣ'.

Περὶ τῆς Ἐξομολογήσεως.

§. 35.

Ἐρ. Τί εἶναι ἡ Ἐξομολόγησις;

Ἄπ. Ἡ Ἐξομολόγησις εἶναι Μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον συχωροῦνται ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Ἱερέως αἱ ἁμαρτίαι εἰς τοὺς πιστοὺς, ὅταν οὗτοι τὰς ὁμολογήσωσι μὲ μετάνοιαν, καὶ πίστιν ἀδίστακτον εἰς τὴν ἀξιομισθίαν τοῦ Χριστοῦ<sup>1</sup>.

Ἐρ. Ποῖα εἶναι τὰ σημεῖα τῆς ἀληθινῆς μετανοίας;

Ἄπ. Ὁ μετανοῶν πρέπει ἀ.) νὰ ὁμολογήσῃ τὰς ἁμαρτίας του· β.) νὰ κατηγορήσῃ τὸν ἑαυτόν του ἐνώπιον τοῦ

νεῖ, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. Α'. Κορινθ. ια'. 23—29.—Ἐὰν μὴ φάγητε τὴν Σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ Αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς κτλ. Ἰωάν. γ'. 53—56. <sup>1</sup>18ε καὶ Ματθ. κς'. 26—28. Μάρκ. ιδ'. 22—24. Λουκ. κς'. 19, 20. <sup>1</sup>) Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἔστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθάρσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Α'. Ἰωάν. α'. 9.

<sup>2</sup>) Ἰνῶθι τὴν ἀδικίαν σου, ὅτι εἰς Κύριον τὸν Θεόν σου ἠσέβησας...

- Θεοῦ γ') νὰ συλλογισθῆ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἐλπίσῃ εἰς αὐτήν· δ') νὰ πιστεύῃ ἀδιστακτικῶς ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν<sup>5</sup>· καὶ ε) νὰ κάμῃ βεβαίαν ἀπόφασιν νὰ διορθώσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ νὰ ἀλλάξῃ ζωὴν<sup>4</sup>.

<sup>1</sup>Ἐρ. Πότε πρέπει νὰ ἐξομολογητῆαι ὁ Χριστιανός;

<sup>2</sup>Ἀπ. Ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ ἐξομολογητῆαι, ὡσάκις τὸν τύπτει ἡ συνειδήσις· ἢ καὶ ὡσάκις προετοιμάζεται εἰς τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν<sup>5</sup>.

### ΤΜΗΜΑ ΙΖ'.

Περὶ τῆς Ἱερωσύνης.

#### §. 36.

<sup>1</sup>Ἐρ. Τί εἶναι ἡ Ἱερωσύνη;

<sup>2</sup>Ἀπ. Ἡ Ἱερωσύνη εἶναι Μυ-

στήριον, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ Ἄγιον Πνεῦμα καθισροῖ διὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ποιμένων τὸ ἐκλεχθὲν ἐπιτιθῆδιον μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ἱεουργῇ τὰ μυστήρια, καὶ ποιμαίνῃ τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ<sup>6</sup>.

<sup>3</sup>Ἐρ. Ὅποιος πρέπει νὰ ἦναι ὅςτις λαμβάνει τὴν Ἱερωσύνην;

<sup>4</sup>Ἀπ. Αὐτὸς πρέπει νὰ ἦναι πρῶτον ἄνθρωπος καλῆς ζωῆς, καὶ δεύτερον διδασκτικὸς, ἡγουν νὰ διδάσκῃ τοὺς Χριστιανοὺς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

<sup>5</sup>Ἐρ. Τίνι τρόπῳ γίνεται ἡ χειροτονία;

<sup>6</sup>Ἀπ. Διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, καὶ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἐνώπιον τῆς Κοινότητος.

<sup>1</sup>Ἐπιστρέφῃτε υἱοὶ ἀσεβητικῆς. Ἱερ. γ'. 13, 14. <sup>2</sup>Καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει. Ψαλμ. ν'. 19.

<sup>3</sup>Καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Α'. Ἰωάν. α'. 7.

<sup>4</sup>Αὐτ. α'. 7. <sup>5</sup>Ἄν τινον ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινον κρατήτε, κεκρατῆνται. Ἰωάν. κ'. 23. <sup>6</sup>Ἐάν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτῖαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν.

καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Ἐάν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἔστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθάρσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας κτλ. Α'. Ἰωάν. α'. 8—9. <sup>7</sup>Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Ἱεράξ. κ'. 28.

<sup>8</sup>Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς Πρε-

Ἐρ. Πῶς πρέπει νὰ προσφέρηται ὁ Χριστιανὸς εἰς τοὺς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας;

Ἄπ. Ὁ Χριστιανὸς χρεωσθεῖ νὰ προσφέρῃ τιμὴν καὶ σέβας εἰς τοὺς Ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας, μάλιστα δὲ εἰς ἐκείνους ὅσοι κοπιῶσι διδάσκοντες τὸν λαόν, ὥστε νὰ πράττωσι τοῦτο μετὰ χαρᾶς, καὶ οὐχὶ στεναζόντες<sup>1</sup>.

### ΤΜΗΜΑ ΙΗ΄.

Περὶ τοῦ Γάμου.

#### §. 37.

Ἐρ. Τί εἶναι ὁ Γάμος;

Ἄπ. Ὁ Γάμος εἶναι Ἱερὰ τε-

λετῆ, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἱερεὺς συνάπτει τὸν Ἄνδρα καὶ τὴν Γυναῖκα εἰς γάμου κοινωνίαν, καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ τοὺς εὐλογήσῃ<sup>2</sup>.

Ἐρ. Εἶναι συγκεχωρημένη ἡ πολυγαμία;

Ἄπ. Ὁ Χριστιανικὸς νόμος δὲν συγχωρεῖ κατ' οὐδένα τρόπον τὴν πολυγαμίαν<sup>3</sup> καὶ ὁ Ἀπόστολος διδάσκει τοὺς ἄνδρας, νὰ ἀγαπᾷ πᾶς τις τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γυναῖκα<sup>4</sup>. τὰς δὲ γυναῖκας, νὰ φοβῆται πᾶσα τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα<sup>5</sup>.

σχυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ. Πράξ. ιδ'. 23.— Τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεύᾳ.— Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ Προφητείας, μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ Πρεσβυτερίου κτλ. Δ'. Τιμόθ. δ'. 12—14.— Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαγῇ. Β'. Τιμόθ. δ'. 2. <sup>1</sup>) Οἱ καλῶς προσεστώτες Πρεσβύτεροι, διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν· μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ ἢ διδασκαλίᾳ. Δ'. Τιμόθ. ε'. 17.— Πείθεσθε τοὺς ἡγουμένους ἡμῶν καὶ ὑπαίχετε· αὐτοὶ γὰρ

ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στεναζόντες. Ἐβρ. ιγ'. 17. <sup>2</sup>) Τὸ Μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐφεσ. ε'. 32.— Τίμιος ὁ γάμος— καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος. Ἐβρ. ιγ'. 4.— Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν ἢ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. Μάρκ. ι. 6. <sup>3</sup>) Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν Γῆν. Γεν. α'. 28. <sup>4</sup>) Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας (ὑμῶν) Κολοσσ. γ'. 19.— Οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικοῦντες (ταῖς ἰδίαις γυναίξιν) κατὰ γυναικῶν, ὡς ἀσθενεστέρω σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν. Α'. Πέτρ. γ'. 7. <sup>5</sup>) Ἐκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα

## ΤΜΗΜΑ ΙΘ'.

Περὶ τοῦ Εὐχέλαιου.

## §. 38.

Ἐρ. Τί εἶναι τὸ Εὐχέλαιον;

Ἄπ. Τὸ Εὐχέλαιον εἶναι Ἱε-  
ρὰ Τελετὴ, ἐν ἣ ὁ Ἱερεὺς ἀ-  
λείφει μὲ ἔλαιον τὸν ἀσθενῆ,  
καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ  
τὸν ἰατρεύσῃ, καὶ νὰ τὸν συγ-  
χωρήσῃ τὰς ἀμαρτίας.

Ἐρ. Ποῦ ἐπιστηρίζεται ἡ τελετὴ  
αὕτη;

Ἄπ. Εἰς τὰ λόγια τοῦ Ἀπο-  
στόλου Ἰακώβου, ὅστις λέγει·  
ὅτι πρέπει ὁ ἀσθενὴς νὰ προσ-  
καλῆ τοὺς Ἱερεῖς, διὰ νὰ προσ-  
ευχηθῶσι δι' αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν  
ἀλείψωσι μὲ ἔλαιον εἰς ἴασιν  
τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος<sup>1</sup>.

## ΤΜΗΜΑ Κ'.

Περὶ Παραδόσεων καὶ Συνηθειῶν.

## §. 39.

Ἐρ. Ἐχει ἄλλα ἔθιμα ἡ Ἐκκλησία  
ἐκτὸς τῶν προειρημένων Μυσηρίων;

Ἄπ. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει πρὸς

οὕτως ἀγαπάτω, ὡς ἑαυτὸν· ἡ δὲ γυ-  
νὴ, ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα. Ἐφεσ. ε.  
33. <sup>1</sup>) Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσ-  
καλεσάσθω τοὺς Πρεσβυτέρους τῆς  
Ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ'

τούτοις Παραδόσεις τινὰς καὶ  
Συνηθείας, τὰς ὁποίας φυλάτ-  
τομεν διὰ τὴν εὐπρέπειαν τῆς  
Ἐκκλησίας.

Ἐρ. Ποῖαι εἶναι αὐταὶ αἱ Παραδόσεις;

Ἄπ. Εἶναι, παραδείγματος  
χάριν, τὸ νὰ φορῶσιν οἱ Ἱε-  
ρεῖς ἐξάαιρετον εἶδος ἐνδύματος,  
ὅταν ἐπιτελῶσι τὴν Θεῖαν Λα-  
τρείαν· τὸ νὰ ἀνάπτωνται φῶ-  
τα εἰς τὸν καιρὸν τῆς Θείας  
Λατρείας· τὸ νὰ θυμιῶμεν μὲ  
λίβανον· τὸ νὰ προσφέρηται ὁ  
σταυρός· τὸ νὰ ἀγιάζηται τὸ  
ὕδωρ· τὸ νὰ στολίζωνται οἱ  
ναοὶ μὲ σεμνὰς εἰκόνας· αἱ  
διάφοροι πρὸς τούτοις ἑορταὶ  
καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ἐρ. Χρεωστεῖ νὰ φυλάττῃ ταύτας  
τὰς παραδόσεις ἡ Ἐκκλησία;

Ἄπ. Ἡ Ἐκκλησία φυλάττει  
μὲν αὐτάς καὶ ἄλλας τοιαύ-  
τας παραδόσεις, ἀποβάλλει ὁ-  
μως τὰς δεισιδαιμονίας, ἡγουν  
ἐκείνας τὰς παραδόσεις, ὅσαι  
ἐναντιοῦνται εἰς τὴν Ἀγίαν

αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν  
τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου· καὶ ἡ Εὐχὴ  
τῆς Πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα,  
καὶ ἐγεραῖ αὐτὸν ὁ Κύριος, κἄν ἀ-  
μαρτίας ἢ πεπονηκώς, ἀφεθήσεται

Γράφην, ἥ δὲν εἶναι γνωσταί  
εἰς τὴν ἀγίαν Ἀρχαιότητα<sup>1</sup>.

ΤΜΗΜΑ ΚΑ΄.

Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν.

§. 40.

Ἐρ. Ἐπειδὴ ὅσοι λατρεύουσι τὸν Θε-  
όν, δὲν θέλου μείνει χωρὶς ἀμοιβῆν  
(Ἰδ. Μέρ. Α΄. Τμ. Γ΄. Ἐρωταπ. 7),  
πότε θέλει γενῆ αὐτὴ ἡ ἀμοιβή;

Ἀπ. Εἰς τὴν κοινὴν ἀνάστα-  
σιν τῶν νεκρῶν<sup>2</sup>.

Ἐρ. Πῶς θέλει γενῆ ἡ ἀνάστασις  
τῶν νεκρῶν;

Ἀπ. Τὰ σώματα τῶν ἀνθρώ-  
πων θέλου ἐνωθῆ πάλιν μὲ  
τὰς ψυχὰς, ἵνα λάβῃ πᾶς τις  
τὴν πρέπουσαν αὐτῷ ἀμοιβήν,  
ἧγουν ἢ ἵνα γένηται τελείως

αὐτῷ. Ἰακώβ. ε. 14, 15. <sup>1</sup>) Ἰδε Β΄.  
Θεσσαλ. β΄. 15. καὶ τὴν ἐξήγησιν  
τοῦ Χρυσόστομου εἰς αὐτὸ καὶ Ματθ.  
ιε΄. 2—11. καὶ κη΄. 25, 26 καὶ Κο-  
λοσσ. β΄. 16—23. <sup>2</sup>) Ὅτι ἔρχεται  
ὥρα, ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνη-  
μείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ.  
Ἰωάν. ε. 25, 28. <sup>3</sup>) Καὶ ἐκπορευ-  
σονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς  
ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα  
πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.  
Ἰωάν. ε. 29. <sup>2</sup>) Ἄλλ’ ἐρεῖ τις· πῶς  
ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποῖω δὲ σώ-  
ματι ἔρχονται; Ἄφρων, σὺ δὲ σπεί-

εὔδαίμων κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ  
κατὰ τὸ σῶμα, ἢ διὰ νὰ κο-  
λασθῆ αὐστηρῶς<sup>5</sup>.

Ἐρ. Εἶναι τοῦτο δυνατόν νὰ γενῆ;

Ἀπ. Ἄν ὁ Θεὸς ἡδυνήθη νὰ  
πλάσῃ τὰ σώματα τῶν ἀν-  
θρώπων ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, πολ-  
λὰ εὐκολώτερον θέλει δυνήθῃ  
νὰ τὰ ἀναστήσῃ, ἧγουν νὰ τὰ  
φέρῃ πάλιν εἰς τὸ πρότερον  
εἶδος, ἀφ’ οὗ μεταβλήθωσιν εἰς  
ἕτερον<sup>4</sup>.

Ἐρ. Πότε θέλει γενῆ ἡ κοινὴ ἀ-  
νάστασις;

Ἀπ. Ὁμοῦ μὲ τὴν δευτέραν  
ἐλευσιν τοῦ Χριστοῦ.

Ἐρ. Ποίαν ἀλλοίωσιν θέλου λάβει  
ἐξαιρέτως τὰ σώματα τῶν δικαίων;

Ἀπ. Αὐτὰ (καθὼς λέγει ὁ  
Ἀπόστολος) θέλουσιν ἀναστα-

ρεῖς, οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθά-  
νῃ· καὶ δὲ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γε-  
νησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν  
κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου, ἢ τινος τῶν  
λοιπῶν· ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶ-  
μα, καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστω τῶν  
σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα· οὕτω καὶ  
ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν σπείρεται  
ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ·  
σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν  
δόξῃ, σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγεί-  
ρεται ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα  
ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματι-  
κόν. Α΄. Κορινθ. ιε΄. 35—44.

θῆ ἀφθαρτα, δεδοξασμένα, δυνατά, καὶ πνευματικά<sup>1</sup>.

### ΤΜΗΜΑ ΚΒ'.

Περὶ τῆς Αἰωνίου ζωῆς.

#### §. 41.

Ἐρ. Τί εἶναι ἡ ζωὴ τὴν ὁποίαν θέλουσι κληρονομήσει οἱ δίκαιοι μετὰ τὴν ἀνάστασιν;

Ἀπ. Αὐτὴ θέλει εἶσθαι μακαριωτάτη τις κατάστασις ἀτελευτήτου χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης, ἐξ ἧς θέλει μετέχει ὁ νοῦς καὶ ἡ θέλησις<sup>2</sup>.

Ἐρ. Τίτι τρόπος;

1) Ὁς (Χριστὸς) μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ. Φιλιππησ. γ'. 21. 2) Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ματθ. κδ'. 31. — Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς; πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου; τερπνότητες ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος. Ψαλμ. ιε'. 11. Ἴδε καὶ Ἡσαΐου να'. 11. — Ἄ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς δικαιοῦσιν αὐτόν. Α'. Κορινθ. β', 9.

3) Καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος, οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. Ἀποκαλύψ. κα'. 4. — Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσσομαι, καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. Α'. Κορ. ιγ', 12. — Οἶδαμεν δὲ, ὅτι, ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀφόμεθα αὐτόν καθὼς ἐστι. Α'. Ἰωάν. γ'. 2. 4) Πέμψον Δάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτη. Λουκ. ις', 24. — Καὶ ἀπελευσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον. Ματθ. κε', 46. Εἰς τὸ πᾶν εἰς αἰώνιον, τὸ ἡρωμασμέν-

Ἀπ. Ὁ νοῦς θέλει γνωρίσει τὸν Θεόν, καὶ τὰς ἀπείρους ἀποτελειότητας, καὶ ἡ θέλησις θέλει ἔχει τελείαν ἀγιωσύνην καὶ ἀτάραχον γαλήνην<sup>3</sup>.

Ἐρ. Ποία θέλει εἶσθαι ἡ αἰώνιος κόλασις τῶν ἀσεβῶν;

Ἀπ. Οἱ ἀσεβεῖς θέλουσιν ἀποβληθῆ αἰώνιος ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ θέλουσιν ἐξορισθῆ εἰς τὸν τόπον τοῦ κλαυθμοῦ καὶ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων, εἰς τὴν κητοικίαν τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἵνα βασανίζωνται αἰώνιος<sup>4</sup>.



Ἐρ. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ πιστεύω-  
μεν ὅλα τὰ ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς  
Πίστewος;

Ἄπ. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ τὰ  
πιστεύωμεν, διότι ἡ πίστις μᾶς  
δικαιοῖ, καθὼς λέγει ὁ Ἀπό-  
στολος.

Ἐρ. Ποῖαι εἶναι αἱ κεφαλαῖοις  
ἔρεται τῶν Χριστιανῶν;

Ἄπ. Αἱ Κεφαλαῖοις ἄρεται  
εἶναι ἡ ΠΙΣΤΙΣ καὶ ἡ ΕΛΠΙΣ,  
αἱ ὁποῖαι περιέχονται εἰς τὸ  
Σύμβολον τῆς Πίστewος· καὶ ἡ  
ΑΓΑΠΗ, περὶ ἧς θέλομεν  
λαλήσει εἰς τὸ ἐπόμενον Μέ-  
ρος<sup>1</sup>.

## ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

*Περὶ τοῦ Θεοῦ Νόμου.*

### ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ τῆς Ἀγάπης, ἤγουν περὶ  
τῶν Καλῶν Ἔργων.

#### §. 1.

Ἐρ. Ἐπειδὴ ἐλαλήσαμεν περὶ τῆς  
Πίστewος καὶ τῆς Ἐλπίδος, περὶ τίνος  
ἄλλου πρέπει νὰ λαλήσωμεν ἔτι;

Ἄπ. Πρέπει νὰ λαλήσωμεν

περὶ τῆς Ἀγάπης, ἤγουν περὶ  
τῶν Καλῶν Ἔργων· χωρὶς τῶν  
ὁποίων ἡ Πίστις εἶναι νεκρά<sup>2</sup>.

Ἐρ. Εἶναι λοιπὸν ἀναγκαῖα πρὸς  
σωτηρίαν τὰ Καλὰ Ἔργα;

Ἄπ. Βεβαίωτατα· διότι λέγει  
ὁ Χριστός, «ὅτι δὲν ἐμβαίνει  
» εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρα-

νον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις  
αὐτοῦ. Αὐτ. 41. Εἰς τὸ σκότος τὸ  
ἐξώτερον, ἔκατ' ἔσται ὁ κλαυθμὸς ἔξ  
ὁ θρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Αὐτ. η',  
12. Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τε-  
λευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.  
Μάρκ. θ'. 44. Ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιο-  
μένῃ πυρὶ καὶ θεῖῳ, ὅ ἐστι δεῦτερος  
θάνατος. Ἀποκάλ. κα'. 8. <sup>1</sup>) Δι-  
καιωθέντες οὖν ἐκ ΠΙΣΤΕΩΣ, εἰρή-  
νην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τοῦ  
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δι' οὗ

καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ  
πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην, ἐν ᾗ  
ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ΕΛ-  
ΠΙΑΙ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Ῥωμ. ε',  
1, 2—Νυνὶ δὲ μένει ΠΙΣΤΙΣ, ΕΛ-  
ΠΙΣ, ΑΓΑΠΗ, τὰ τρία ταῦτα. Δ'.  
Κορινθ. ιγ', 13.

<sup>2</sup>) Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύ-  
ριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν  
τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλη-  
μα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς,  
λέγει ὁ Χριστός. Ματθ. ε', 21.

» νῶν, ὅστις λέγει, Κύριε, Κύριε· ἀλλ' ὅστις κάμνει τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ<sup>1</sup> ».

## §. 2.

Ἐρ. Πῶς δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὰ καλὰ ἔργα ἀπὸ τὰ κακά;

Ἄπ. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ Νόμον· διότι ὁ Θεὸς νόμος εἶναι μία διαταγή, ἡ ὁποία διορίζει, τί πρέπει νὰ πράττη, καὶ τί νὰ μὴ πράττη ὁ ἄνθρωπος, ὅθεν εἶτι εἶναι σύμφωνον μὲ τὸν Νόμον αὐτὸν, εἶναι καλὸν ἔργον, καὶ ὀνομάζεται Ἀρετὴ· εἶτι ἐναντιοῦται εἰς τὸν Νόμον εἶναι κακὸν ἔργον, καὶ λέγεται Κακία, ἢ Ἀμαρτία.

## § 3.

Ἐρ. Ποῦ εὐρίσκεται αὐτὸς ὁ Θεῖος Νόμος;

Ἄπ. Ὁ Θεὸς Νόμος εἶναι

<sup>1</sup>) Πᾶν— δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλόν, ἐκκόπεται, καὶ εἰς πῦρ θάλλεται. Ματθ. γ'. 10. — Οὕτω λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Αὐτ. ε'. 16.— Αὐτοῦ γὰρ ἐσμέν ποιήματα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς. Ἐφεσ. β'. 10. Ὅς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυ-

τετυπωμένος εἰς τὰς καρδίας ὄλων τῶν ἀνθρώπων.

Ἐρ. Τίτι τρόπον;

Ἄπ. Διότι οὐδεὶς ὑπάρχει, ὅσον ἀμαθὴς καὶ ἂν ἦναι, ὅστις ἀμφιβάλλει διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο· « μὴ κάμης πρὸς ἄλλον » ὅ,τι δὲν θέλεις νὰ κάμῃ ἄλλος πρὸς σέ »· διὰ τοῦτο ὀνομάζεται καὶ « Φυσικὸς Νόμος ».

Ἐρ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ Συνείδησις;

Ἄπ. Συνείδησις λέγεται ἡ κρίσις ἐκείνη, τὴν ὁποίαν κάμνει τις τοῦ ἑαυτοῦ του κατὰ τοῦτον τὸν Νόμον.

Ἐρ. Εἰπέ το σαφέστερα.

Ἄπ. Ὅταν κρίνω ὅτι αἱ πράξεις μου εἶναι καλαὶ ἢ κακαί, σύμφωνοι μὲ τὸν Νόμον, ἢ ἐναντίαι εἰς αὐτόν· ἡ κρίσις αὐτὴ ὀνομάζεται Συνείδησις<sup>2</sup>.

τρώσθη: ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθάριση ἑαυτῶ λαὸν περιούσιον ζηλωτῆν καλῶν ἔργων. Τίτ. β'. 14.

<sup>2</sup>) Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῆ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς Συνείδησεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγοροῦντων, ἢ καὶ ἀ-

ΤΜΗΜΑ Β΄.

Περὶ τῶν Δέκα Ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Ἐρ. Ποῦ περιέχεται ὁ Θεῖος Νόμος ἐγγράφως;

Ἄπ. Εἰς τὰς Δέκα ἐντολάς, τὰς ὁποίας ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν.

Ἐρ. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Νόμος εἶναι τετυπωμένος εἰς τὴν καρδίαν ἐκάστου· τίς ἡ χρεία λοιπὸν τοῦ νὰ τὸν φανερώσῃ ἐγγράφως ὁ Θεός;

Ἄπ. Ἡ ἐλευσινὴ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν ἔφερεν ἡ ἁμαρτία τὸν ἄνθρωπον, παρεκίνησε τὸν Θεὸν νὰ φανερώσῃ ἐγγράφως τὸν νόμον· διὰ νὰ μὴ πλανᾶται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ.

§. 4.

Ἐρ. Ποῦ θεμελιῶνται αἱ Δέκα Ἐντολαί;

Ἄπ. Εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἡγάπην<sup>1</sup> ἤγουν αἱ πρῶται τέσ-

πολογουμένων. Ῥωμ. 6'. 14, 15.

<sup>1</sup> Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὅμοια αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ αἱ Προφῆται κρέ-

σαρες, εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ αἱ λοιπαὶ ἐξ εἰς τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην<sup>1</sup>.

ΤΜΗΜΑ Γ΄.

Περὶ τῆς πρώτης Ἐντολῆς.

§. 5.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ πρώτη Ἐντολή;

Ἄπ. « Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας· Οὐκ ἔσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ ».

Ἐρ. Τί διδάσκει αὕτη ἡ Ἐντολή;

Ἄπ. Ἡ ἐντολή αὕτη μᾶς διδάσκει νὰ πιστεύωμεν ἐκ καρδίας, καὶ νὰ ὁμολογῶμεν διὰ στόματος ὅτι εἶναι εἰς ἕνα Θεός<sup>2</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι παραβαίνουσι αὐτήν;

Ἄπ. Παραβαίνουσι τὴν Ἐντολὴν ταύτην. 1) Ὅσοι δὲν πιστεύουσι Θεόν. 2) Ὅσοι πιστεύουσι πολλοὺς Θεούς. 3)

μανται, Ματθ. κβ'. 37 — 40. — Τὰ γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἕτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιούται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ῥωμ. ιγ'. 9.

<sup>2</sup> Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις

Ὅσοι ἀρνοῦνται τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. 4) Οἱ Μάγοι, καὶ ὅσοι προστρέχουσιν εἰς αὐτούς<sup>1</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις παραβαίνουν τὴν Ἐντολὴν ταύτην;

Ἄπ. 5) Οἱ Δεισιδαίμονες, ἡγουν ὅσοι παρατηροῦσιν ἀπὸ μερικὰ πράγματα ἢ πρόσωπα οἰωνισμοὺς καὶ προμηνύματα, ἢ ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὰ κρυπτὴν δύναμιν. Συναριθμοῦνται μὲ τούτους οἱ Ὀνειροκρίται καὶ ὅσοι πιστεύουσιν εἰς αὐτούς<sup>2</sup> καὶ οἱ Ἡμεροκρίται, ἡγουν ὅσοι κάμνουσι διάκρισιν ἡμερῶν, καὶ νομίζουσιν ἄλλας εὐτυχεῖς καὶ ἄλλας δυστυχεῖς.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις εἶναι παραβάται τῆς Ἐντολῆς ταύτης;

Ἄπ. 6) Οἱ Αἰρετικοὶ καὶ κακόδοξοι. 7) Ὅσοι ἀποβάλλουσι τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἢ ἀμφιβάλλουσιν εἰς ἄρθρα τινὰ τῆς πίστεως. 8) Ὅσοι ἐλπίζουσιν εἰς τὸν ἴδιον πλοῦτον, δύναμιν, ἢ φρόνησιν, ἢ εἶναι προσκολ-

ληγμένοι ἰσχυρῶς εἰς τι κτίσμα, ὥστε νὰ ἐλπίζωσιν, ἢ νὰ εὐαρεστῶνται εἰς μόνον αὐτὸ, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι<sup>3</sup>.

Ἐρ. Τὸ νὰ ἐπικαλώμεθα τοὺς ἀποθανόντας Ἁγίους δεν εἶναι ἐναντίον εἰς τὴν πρώτην ἐντολήν;

Ἄπ. Ὅχι διότι ἡ ἐπίκλησις τῶν Ἁγίων διαφέρει πολλὰ ἀπὸ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Θεοῦ.

Ἐρ. Τίμη τρόπον;

Ἄπ. Ἡμεῖς ἐπικαλούμεθα τὸν Θεὸν καὶ τὸν Λυτρωτὴν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐλπίζοντες εἰς μόνον αὐτὸν, ὡς Ὑψιστον καὶ Παντοδύναμον τῶν ἀπάντων Δεσπότην τοὺς δὲ Ἁγίους ἐπικαλούμεθα ὡς δούλους αὐτοῦ ἡγουν ἐνόμομεν τὰς ἡμετέρας προσευχὰς μὲ τὰς προσευχὰς αὐτῶν<sup>4</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι ἀμαρτάνουσιν εἰς τὴν ἐπίκλησιν τῶν Ἁγίων;

Ἄπ. Ὅσοι προσφέρουσιν εἰς τοὺς Ἁγίους τιμὴν ἰσόθεον ἐλπίζουσιν εἰς αὐτούς ἐπίσης καθὼς καὶ εἰς τὸν Θεὸν κατευ-

Ματθ. 8'. 10. 1) Ἰδὲ Ἦσ. μζ'. 12—14. Ἀποκαλύψ. κβ. 8. 2) Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ' ἄνθρωπον, καὶ στηρίσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν,

καὶ ἀπὸ Κυρίου ἀποστῆ ἡ καρδία αὐτοῦ. Ἰερεμ. ιζ'. 5. 3) Μακάριος ἀνήρ, οὗ ἐστι τὸ ὄνομα Κυρίου ἐλπικε αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐνέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς. Ψαλ. λθ'. 5.

θύνουσι τὰς προσευχὰς αὐτῶν  
 συνεχέστερον πρὸς αὐτοὺς παρὰ  
 πρὸς τὸν Θεόν· ἐορτάζουσι τὰς  
 ἐορτὰς αὐτῶν μὲ πλείονα εὐ-  
 λάθειαν παρὰ τὰς Δεσποτικὰς  
 ἐορτὰς· τιμῶσι τὰς εἰκόνας αὐ-  
 τῶν περισσώτερον παρὰ τὴν εἰ-  
 κόνα τοῦ Σωτῆρος.

Ἐρ. Διὰ τί ἀμαρτάνουσι αὐτοί;

Ἄπ. Διότι ἐξισάζουσιν, ἢ καὶ  
 προτιμῶσιν ἀπὸ τὸν Θεὸν τοὺς  
 Ἁγίους· οἵτινες, ὅσον μεγάλοι  
 καὶ ἂν ἦναι, εἶναι μ' ὄλον τοῦ-  
 το Δούλοι τοῦ Θεοῦ, καὶ πλά-  
 σματα τῶν χειρῶν αὐτοῦ.

Ἐρ. Τί πρέπει νὰ κάμωμεν ἵνα  
 ἀποφύγωμεν ὅσα σφάλματα εἶναι  
 ἐναντία εἰς τὴν Πρώτην Ἐντολήν;

Ἄπ. Πρέπει νὰ ἀφήσωμεν ὅ-  
 λας τὰς προλήψεις, ὅσαι κρα-  
 τοῦσι τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀπὸ  
 κακῆν συνήθειαν ἢ συνανα-  
 στροφήν· καὶ νὰ ὑποτασσώμε-  
 θα εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν ἀκο-  
 λουθοῦντες αὐτὴν ὡς ὄδηγόν  
 κατὰ πάντα.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Περὶ τῆς Δευτέρας Ἐντολῆς.

§. 6.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ Δευτέρα Ἐντολή;

Ἄπ. « Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ

» εἰδῶλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίω-  
 » μα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω,  
 » καὶ ὅσα ἐν τῇ γῆ κάτω, καὶ  
 » ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω  
 » τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐ-  
 » τοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐ-  
 » τοῖς ».

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ Ἐν-  
 τολή;

Ἄπ. Ἡ Ἐντολή αὕτη ἐμπο-  
 δίξει τὴν Εἰδωλολατρείαν καὶ  
 ὄλους τοὺς ἀθέμιτους τρόπους  
 τῆς Θείας Λατρείας.

Ἐρ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ Εἰδωλο-  
 λατρεία;

Ἄπ. Εἰδωλολατρεία λέγεται  
 τὸ νὰ δίδῃ τις εἰς τὰ κτίσματα  
 τὴν προσκύνῃσιν καὶ λατρείαν,  
 ἢ ὅποια ἀνήκει εἰς μόνον τὸν  
 Θεόν.

Ἐρ. Ποῖοι εἶναι οἱ ἀθέμιτοι τρό-  
 ποι τῆς Θείας Λατρείας;

Ἄπ. Ἐκεῖνος λατρεύει τὸν  
 Θεὸν εἰς τρόπον ἀθέμιτον, ὅστις  
 νομίζει, ὅτι τὸν λατρεύει μὲ  
 πράγματα, εἰς τὰ ὅποια δυσαρ-  
 ρεστεῖται ὁ Θεός, καὶ τὰ ὅποια  
 δὲν εἶναι διατεταγμένα εἰς τὴν  
 Ἁγίαν Γραφήν.

Ἐρ. Ποῖοι παραβαίνουν τὴν Ἐν-  
 τολὴν ταύτην;

Ἄπ. α) Ὅσοι προσεύχονται

μακρὰς προσευχὰς, αἱ ὁποῖαι, ἔαν καὶ καθ' ἑαυτὰς ἐπαινεταί, γίνονται βδελυκταί, ὅταν ὁ προσευχόμενος νομίζῃ, ὅτι εἰσ-ακούεται διὰ τοῦτο μόνον, ὅτι ἡ προσευχή του εἶναι μακρὰ, ἂν καὶ προσεύχηται χωρὶς εὐ-λάθειαν καὶ προσευχῆν<sup>1</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τοῦτοις παραβαί-νουσι τὴν Ἐντολὴν ταύτην;

Ἄπ. β') Ὅσοι νηστεύουσιν ἀπὸ μερικὰ βρώματα, ἐν τούτοις ὅμως πράττουσιν ἄλλας κακίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας βε-βηλοῦται ἡ ἀληθὴς νηστεία<sup>2</sup> καθὼς καὶ ὅσοι στολιζοῦσι τοὺς Θεῖους Ναοὺς, ἔπειτα καταδυ-ναστεύουσι τοὺς ἀθώους αὐτῶν ἀδελφούς.

Ἐρ. Ποῖοι ἄλλοι παραβαίνουσι τὴν Ἐντολὴν ταύτην;

Ἄπ. γ') Ὅσοι δι' αἰσχροκέρ-δειαν, ἢ ἄλλας αἰτίας πλάτ-τουσι θαύματα καὶ ὄπτασίας<sup>3</sup> ἢ περιορίζουσι τὴν εὐσέθειαν εἰς ἐξωτερικὰ πράγματα, ἀμε-λοῦντες τὰ βαρύτερα τοῦ Νό-

μου, καθὼς ὁ Χριστὸς λέγει, Μαθ. κγ'. 23.

Ἐρ. Τὸ νὰ ἔχωμεν εἰκόνας τῶν Ἀγίων δὲν εἶναι ἐναντίον εἰς τὴν δευτέραν Ἐντολὴν;

Ἄπ. Ὅχι· διότι ἡμεῖς, ὅταν ἀσπαζώμεθα τὰς εἰκόνας, δὲν τιμῶμεν αὐτὰς τὰς εἰκόνας, ἀλλὰ τὰ πρωτότυπα, ἧγουν τοὺς Ἀγίους, τῶν ὁποίων εἶ-ναι εἰκόνες.

Ἐρ. Ποῖοι ἀμαρτάνουσι εἰς τὴν προσκύνησιν τῶν εἰκόνων;

Ἄπ. Μεταβάλλουσι εἰς Εἰδώ-λολατρειάν τὴν νόμιμον προσ-κύνησιν τῶν εἰκόνων. α) Ὅσοι προσκυνοῦσι μόνας καθ' αὐτὰς τὰς εἰκόνας, καὶ ἐλπίζουσι εἰς αὐτάς. β') Ὅσοι νομίζουσι ἀ-γιωτέραν τὴν μίαν εἰκόνα παρὰ τὴν ἄλλην. γ') Ὅσοι τιμῶσι περισσότερον τὴν πολυτελεῆ εἰ-κόνα, παρὰ τὴν εὐτελεῆ, ἢ τὴν παλαιὰν παρὰ τὴν νέαν. δ') Ὅσοι δὲν θέλουσι νὰ προσεύ-χωνται εἰς τόπον, ὅπου δὲν βλέπουσι εἰκόνα<sup>4</sup> καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι.

<sup>1</sup>) Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ πρό-ματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χεῖλεσί με τι-μῶ, ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέ-

χει ἀπ' ἐμοῦ· μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. Μαθ. ιε. 8, 9.

Ἐρ. Τί πρέπει νὰ κάμωμεν ἵνα ἀποφύγωμεν ὅσα σφάλματα εἶναι ἐναντία εἰς τὴν δευτέραν Ἐντολήν;

Ἀπ. α) Πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἐκείνη μόνη εἶναι ἑλληνικῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, ἣ ὑποία γίνεται ἀπὸ καρδίαν μετανοοῦσαν καὶ ἀνυπόκριτον.  
β) Πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν, λατρεύοντες τὸν Θεόν, καθὼς αὕτη διατάσσει<sup>1</sup>.

ΤΜΗΜΑ Ε΄.

Περὶ τῆς Τρίτης Ἐντολῆς.

§. 7.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ Τρίτη Ἐντολή;

Ἀπ. « Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ ».

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ Ἐντολή;

Ἀπ. Ἡ Ἐντολή αὕτη ἐμποδίζει τὸ νὰ μεταχειρίζομεθα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μὲ καταφρόνησιν τῆς δόξης αὐτοῦ<sup>2</sup> καὶ

μᾶς διδάσκει τὸν ὀρθὸν τρόπον τῆς Θείας Λατρείας<sup>3</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι παράβαινουσι τὴν Ἐντολήν ταύτην.

Ἀπ. α) Οἱ βλάσφημοι, ἤγουν ὅσοι προφέρουσι λόγους ἀπειθεῖς καὶ ἀσχήμονας ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. β) Οἱ ἐπίορκοι, ἤγουν ὅσοι ὀμνύουσιν ὄρκους ψευδεῖς ἢ ὀμνύουσι μὲν τὴν ἀλήθειαν, δὲν πράττουσιν ὅμως κατὰ τὸν ὄρκον αὐτῶν<sup>4</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις παραβαίνουσι τὴν Ἐντολήν ταύτην;

Ἀπ. γ) Ὅσοι χωρὶς ἀνάγκης, καὶ διὰ οὐτιδανὰς ὑποθέσεις ἔχουσιν εἰς τὸ στόμα τὸ ἐνδόξον ὄνομα τοῦ Θεοῦ. δ) Οἱ ψευδοπροφῆται, ἤγουν ὅσοι προλέγουσιν ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ προφητείας ψευδεῖς, καυχώμενοι ὅτι ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτούς ὁ Θεὸς τὸ μέλλον.

Ἐρ. Ποῖοι ἄλλοι παραβαίνουσι τὴν Ἐντολήν ταύτην;

Ἀπ. ε) Ὅσοι ζητοῦσιν ἀπὸ τὸν Θεὸν ζητήματα ἀπρεπῆ<sup>5</sup>

<sup>1</sup>) Πνεῦμα ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Ἰωάν. δ'. 24.

<sup>2</sup>) Ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου, θανάτῳ θανατούσθω. Λευϊτ. κδ'. 16.

τὸ Ἑβραϊκ. βλασφημῶν. <sup>5</sup>) Καὶ εἰσελεύσεται (τὸ δρέπανον) εἰς τὸν οἶκον τοῦ ὀμνύοντος τῷ ὀνόματι μου ἐπὶ ψεύδει: καὶ καταλύσει ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ συντελέσει αὐ-

καθώς είναι τὸ νὰ παρακαλῇ τις τὸν Θεὸν νὰ τὸν ἐκδικήσῃ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του, ἢ νὰ τὸν βοηθῇ εἰς τὰς κακίας του. 5') Ὅσοι ὑπόσχονται εἰς τὸν Θεὸν ὑποσχέσεις, ἔπειτα δὲν τὰς πληροῦσιν<sup>1</sup>.

<sup>1</sup>Ἐρ. Πότε πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

<sup>2</sup>Ἄπ. Εἶναι συγκεχωρημένον καὶ πρόπον νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. α) Ὅταν τὸν λατρεύωμεν καὶ τὸν δοξολογῶμεν. β) Εἰς ἀναγκαίας τινὰς περιστάσεις, οἷον εἰς τὸ κριτήριον, ὅπταν ἦναι χρεία ὄρκου. γ) Ὅταν καμμία νόμιμος Ἐξουσία ζητῇ παρ' ἡμῶν ὄρκον εἰς πράγματα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι ἐναντία τοῦ Θείου Νόμου.

<sup>3</sup>Ἐρ. Εἶναι συγκεχωρημένον νὰ ὀμνῶμεν εἰς τὰ κτίσματα;

<sup>4</sup>Ἄπ. Καὶ αὐτὸς ὁ νόμιμος ὄρ-

τὸν. Ζαχαρ. 4. 1) Ἐάν δὲ εὖξῃ εὐχῆν Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, οὐ χρονεῖς ἀποδοῦναι αὐτήν, ὅτι ἐκζητῶν ἐκζητήσῃ Κύριος ὁ Θεός σου παρὰ σοῦ, ἢ ἔξαι ἐν σοὶ ἁμαρτία. Δευτερ. κγ'. 21. 2) Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις, καὶ πᾶς αὐτὸν κολληθήσῃς ἢ

κος δὲν πρέπει νὰ γίνεται εἰς κανέν κτίσμα, ἀλλὰ εἰς μόνον τὸν πανταχοῦ παρόντα καὶ καρδιογνώστην Θεόν<sup>2</sup>.

<sup>3</sup>Ἐρ. Τί ἐτι εἶπες ὅτι διδάσκει ἡ δευτέρα Ἐντολή;

<sup>4</sup>Ἄπ. Τὸν ὀρθὸν τρόπον τῆς θείας λατρείας.

<sup>5</sup>Ἐρ. Τί εἶναι ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ;

<sup>6</sup>Ἄπ. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ εἶναι μία ὁμολογία τῆς ἡμετέρας ὑποταγῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· καθὼς ἐλαλήσαμεν περὶ ταύτης. Μέρος Α'. Τμῆμ. Γ'. Ἐρωταπόκρ. 2.

<sup>7</sup>Ἐρ. Πόσα εἶναι τὰ μέρη τῆς θείας λατρείας;

<sup>8</sup>Ἄπ. Δύο· ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη, καὶ ὁ φόβος αὐτοῦ. Αὐτόθ. Ἐρωταπ. 4.

<sup>9</sup>Ἐρ. Τί εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ;

<sup>10</sup>Ἄπ. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι διάπτυρος ἐπιθυμία τῆς ψυχῆς καὶ κλίσις εἰς τὸ νὰ ἐνωθῇ μετὰ τὸν Θεόν<sup>11</sup>.

ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὀμῇ. Δευτερονομ. 5'. 13. 5) Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκωμεν, ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐάν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν. Ὁ λέγων, ἔγνων αὐτὸν, καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν.— ὅς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀλαβῶα ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη



Ἐρ. Ποῖα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης;

Ἄπ. Ἀποτελέσματα τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης εἶναι. α) Ἡ πλήρωσις τῶν Ἐντολῶν του. β) Ἡ θερμὴ προσευχὴ. γ) Ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ ὀνόματος<sup>2</sup>. δ) Ἡ ἀπὸ καρδίας εὐχαριστία διὰ τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ<sup>3</sup>. ε) Ἡ ἐλπίς εἰς τὸν Θεόν<sup>4</sup>. ς) Ἡ ὑποταγὴ εἰς αὐτόν<sup>5</sup>. ζ) Καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ πλησίον<sup>6</sup>.

Ἐρ. Εἰς τί συνίσταται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ;

Ἄπ. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ συνίσταται εἰς τὸ νὰ συλλογίζηται καθ' ἐκάστην ὁ ἄνθρωπος τὴν Παντοδυναμίαν καὶ τὴν Δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ πράττῃ ὅσα εἶναι εἰς καταφρόνησιν τοῦ Θεοῦ<sup>1</sup>.

Ἐρ. Ποῖα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ;

Ἄπ. Ἀποτέλεσμα τοῦ φόβου

τοῦ Θεοῦ εἶναι. α) Τὸ νὰ ταπεινοῦται τις ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. β) Ἡ μετάνοια, ἤγουν ἡ ὁμολογία τῶν ἰδίων ἀμαρτημάτων, ἠνωμένη μετὰ τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα. γ) Ἡ χαλίνωσις τῶν παθῶν, εἰς τὴν ὁποίαν χρήσιμος εἶναι καὶ ἡ ἀποχὴ τινῶν βρωμάτων<sup>8</sup>. δ) Τὸ νὰ ἀρνηθῆ τις ἑαυτὸν, ἤγουν νὰ καταφρονήσῃ εἴτι ἐμποδίζει τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ<sup>9</sup>.

### ΤΜΗΜΑ ς'.

Περὶ τῆς Τετάρτης Ἐντολῆς.

#### §. 8.

Ἐρ. Ποῖα εἶναι ἡ τετάρτη Ἐντολή;

Ἄπ. « Μνήσθητι τὴν ἡμέραν » τῶν Σαββάτων ἀγιάζειν αὐτὴν. « Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ, καὶ » ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου » τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ,

τοῦ Θεοῦ τετελείωται. Α'. Ἰωάν. 6'. 3—5. — Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. Αὐτ. 15.

<sup>1</sup>) Περὶ Προσευχῆς ἴδε Ματθ.

<sup>2</sup>) Περὶ δοξολογίας. <sup>3</sup>) Περὶ Εὐχαριστίας. Ἐφεσ. 4. 8. <sup>4</sup>) Περὶ ἐλπίδος. Α'. Πέτρ. 1. 7. <sup>5</sup>) Περὶ τῆς

εἰς τὸν Θεὸν ὑποταγῆς. Ἰακώβ. 4. 7.

<sup>6</sup>) Ἐάν τις εἴπῃ· ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶ, ψεύσης ἐστίν. Α'. Ἰωάν. 8. 20. <sup>7</sup>) Καὶ εἰ πατήρ εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν ἡ δόξα μου; Μαλαχ. 1. 6—10. <sup>8</sup>) Περὶ χαλίνωσεως παθῶν. Ῥωμ. 13. 13.

<sup>9</sup>) Περὶ ἀρνήσεως ἑαυτοῦ. Ματθ. 13. 23.

» Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου».

Ἔρ. Τι μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ Ἐντολή;

Ἄπ. Ἡ Ἐντολὴ αὕτη προστάσσει νὰ συναθροισώμεθα τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτάς, διὰ νὰ λατρεύωμεν τὸν Θεὸν, καὶ νὰ ὠφελωμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λόγού¹.

Ἔρ. Καὶ διατί ἑορτάζομεν τὴν Κυριακὴν καὶ ὄχι τὸ Σάββατον;

Ἄπ. Τὸ Σάββατον ἐώρταζον οἱ Ἰουδαῖοι, διότι κατέπαυσεν ὁ Θεὸς αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς Δημιουργίας τὰ ἔργα² μετὰ δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ μετέθηκαν αὐτὸ οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν Κυριακὴν.

Ἔρ. Διατί;

Ἄπ. Δι' ἀνάμνησιν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅστις αὐτὴν τὴν ἡμέραν κατέπαυσεν, ἤγουν ἐτελείωσε τὸ ἔργον τῆς ἡμετέρας ἀπολυτρώσεως.

Ἔρ. Πῶς πρέπει νὰ ἀγιάζωμεν τὴν Κυριακὴν;

Ἄπ. α) Πρέπει νὰ παύωμεν ἀπὸ ὅλας τὰς ἐργασίας, ἡμεῖς

καὶ οἱ δούλοι ἡμῶν, παρεκτός ἀνάγκης. β) Νὰ υπάγωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. γ) Ἡ κἂν νὰ προσευχώμεθα κατ' οἶκον. δ) Νὰ διδάσκωμεν οἱ γονεῖς τὰ τέκνα, καὶ οἱ Κύριοι τοὺς δούλους τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ. ε) Καὶ νὰ δίδωμεν ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Ἔρ. Ποῖοι παραβαίνουν τὴν Ἐντολὴν ταύτην;

Ἄπ. Παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην. α) Ὅσοι ἐργάζονται τὴν Κυριακὴν ἀπὸ πλεονεξίας. β) Ὅσοι δὲν υπάγουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. γ) Ὅσοι υπάγουσι μὲν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, υπάγουσι δὲ χωρὶς εὐλάβειαν καὶ προσοχῆν ὅσοι φλυαροῦσι καὶ γελῶσιν εἰς τὸν καιρὸν τῆς Ἀκολουθίας. δ) Ὅσοι δὲν ἐξεύρουσι, μηδὲ θέλουσι νὰ ἐξεύρωσι τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καταγιγόνται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὀλεθρίων βιβλίων.

¹) Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς. Πράξ. κ'. 7.— Κατὰ μίαν Σαββάτων

ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὅτι ἂν εὐδοῦται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. Α'. Κορινθ. ις'. 2.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις παραβαίνουσι τὴν Ἐντολὴν ταύτην;

Ἄπ. ε) Ὅσοι Ποιμένες δὲν διδάσκουσι τὸ ποιμνιον αὐτῶν ἐπ' Ἐκκλησίας. ζ) Ὅσοι Χριστιανοὶ δὲν δίδουσι τὴν κατὰ δύναμιν ἐλεημοσύνην, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας δαπανῶσι τὴν οὐσίαν αὐτῶν εἰς ἡδονὰς καὶ ἀθεμίτους ἀπολαύσεις.

ΤΜΗΜΑ Ζ'.

Περὶ τῆς Πέμπτης ἐντολῆς.

§. 9.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ Πέμπτη Ἐντολή;

Ἄπ. «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς».

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ Ἐντολή;

1) Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. Ἐφεσ. ζ'. 2.—Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γὰρ ἐστὶ δίκαιον. Ἐφεσ. ζ'. 1.

2) Φοβοῦ τὸν Θεόν, Υἱέ, καὶ τὸν βασιλέα, καὶ μηδενὶ αὐτῶν ἀντιτάσῃ σου. Παροιμ. κδ'. 21.—Ἀπόδοτε οὖν τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. Ματθ κβ'. 21.—Τὸν Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Πέτρ. Α'. β'. 17.—Οἱ πατέρες μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμώσιν. Κολοσσ. γ'. 21.—Καὶ οἱ πατέρες μὴ παραργίζετε τὰ τέκνα ὑ-

(ΣΓΝ. ΙΕΡ. ΚΑΤ. ΚΟΡ.)

Ἄπ. Ἡ Ἐντολή αὕτη μᾶς διδάσκει. α) Νὰ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ σεβῶμεθα τοὺς γονεῖς ἡμῶν ἀπὸ καρδίας<sup>1</sup>· τοὺς δὲ γονεῖς διδάσκει νὰ φροντίζωσι διὰ τὰ ἴδια τέκνα, ἀνατρέφοντες ταῦτα εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ διορθοῦντες τὰ σφάλματα αὐτῶν μὲ τὴν πραότητα<sup>2</sup>.

Ἐρ. Τί ἄλλο μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ Ἐντολή;

Ἄπ. β) Νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς Ἡγεμόνας καὶ Βασιλεῖς· νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὰς προσταγὰς των<sup>3</sup>· καὶ νὰ δίδωμεν ἐθελουσίως τοὺς φόρους εἰς αὐτοὺς<sup>4</sup>· τοὺς Ἡγεμόνας δὲ πάλιν διδάσκει, νὰ φροντίζωσι διὰ τοὺς ὑπηκόους αὐτῶν· καὶ νὰ ὑπερασπίζωσι τὸ δίκαιον, κο-

μῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσίᾳ Κυρίου. Ἐφεσ. ζ'. 4.

β) Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· αὐτὰ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία, εἰμὴ ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν· ὥς ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν. Ῥωμ. ιγ'. 1—2. γ) Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε... Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὑφειλὰς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμὴν. Αὐτ. ιγ'. β, 7.

λάζοντες τοὺς κακοὺς καὶ ἀν-  
εμείβοντες τοὺς καλοὺς<sup>1</sup>.

Ἐρ. Τί ἄλλο μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ  
Ἐντολή;

Ἄπ. γ') Νὰ ὑποτασσώμεθα  
εἰς τοὺς πνευματικούς καὶ  
Κοσμικούς Κυβερνήτας· τοὺς  
Πνευματικούς δὲ πάλιν Κυβερ-  
νήτας διδάσκει, νὰ διδάσκωσι  
τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀρετὴν·  
καθὼς τοὺς Κοσμικούς, νὰ φρον-  
τίζωσι διὰ τὴν εὐταξίαν τῶν  
ὑποκειμένων<sup>2</sup>.

Ἐρ. Τί ἄλλο μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ  
Ἐντολή;

Ἄπ. δ') Νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς  
διδασκάλους καὶ εὐεργέτας ἡ-  
μῶν· καὶ νὰ ἤμεθα πάντοτε  
εὐχάριστοι πρὸς αὐτούς.

Ἐρ. Τί ἄλλο μᾶς διδάσκει αὐτὴ  
ἡ Ἐντολή;

<sup>1</sup>) Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος  
τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κα-  
κῶν—Θεοῦ γὰρ Διάκονός ἐστι (ὁ ἄρ-  
χων) σοι εἰς τὸ ἀγαθόν—(καὶ) ἔκ-  
δικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσ-  
νοντι. <sup>2</sup>) Πείθεσθε τοῖς Ἠγουμένοις  
ἡμῶν, καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυ-  
πνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς  
λόγον ἀποδώσοντες. Ἐβρ. ιγ'. 17.

<sup>3</sup>) Οἱ δούλοι ὑπακούετε τοῖς κυρί-  
οις κατὰ σάρκα μετὰ φόβου καὶ τρέ-  
φου, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ἡμῶν,  
ὡς τῷ Χριστῷ· μὴ κατ' ὀφθαλμοδο-  
λείαν, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς

Ἄπ. ε') Διδάσκει τοὺς Δούλους  
νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τοὺς Δε-  
σπότας αὐτῶν, νὰ φροντίζωσι  
διὰ τὸ συμφέρον αὐτῶν, καὶ νὰ  
μὴ κλέπτωσι<sup>3</sup>· καθὼς πάλιν  
τοὺς Δεσπότας, νὰ προσφέ-  
ρωνται πρὸς τοὺς δούλους ὡς  
Πατέρες, νὰ μὴ τοὺς ὑστερῶσι  
τὴν ἀναγκαίαν τροφήν, καὶ νὰ  
μὴ τοὺς βαρύνωσι με κόπου  
ὑπερβολικούς<sup>4</sup>.

Ἐρ. Τί ἄλλο μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ  
Ἐντολή;

Ἄπ. ς') Νὰ ἀγαπῶμεν τὸν  
πλησίον, ἡγουν ὄλους τοὺς ἀν-  
θρώπους, καὶ νὰ εἴμεθα εὐ-  
σπλαγχνοι.

Ἐρ. Ποῖα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα  
τῆς εὐσπλαγχνίας;

Ἄπ. Ἀποτελέσματα τῆς εὐ-

δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιῶντες τὸ  
θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς. Ἐφεσ.  
ς'. 5—6—Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμε-  
νοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις,  
οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν,  
ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολοῖς. Πέτρου Α'.  
6'. 18.— Δούλους ἰδίους δεσπόταις  
ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐάρεστους  
εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφι-  
ζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδει-  
κνυμένους ἀγαθῆν. Τίτ. 6'. 9, 10.

<sup>4</sup>) Οἱ Κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰ-  
σότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰ-  
δότες, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν

σπλαγγνίας είναι. α) Τὸ νὰ τρέφῃ τις τοὺς πεινῶντας<sup>1</sup>, καὶ νὰ ποτίζῃ τοὺς διψῶντας<sup>2</sup>. β') Τὸ νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἐν φυλακαῖς<sup>3</sup>. γ') Τὸ νὰ ὑποδέχεται τοὺς ξένους<sup>4</sup> καὶ τὰ τοιαῦτα<sup>5</sup>.

Ἐρ. Εἶναι καὶ ἄλλα ἀποτελέσματα τῆς εὐσπλαγγνίας, τὰ ὅποια ἀποβλέπσι τὴν ψυχὴν τοῦ πλησίον;

Ἄπ. Αὐτὰ εἶναι. α) Τὸ νὰ ἀποσύρῃ τις τὸν πλησίον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν<sup>6</sup>. β') Τὸ νὰ διδάσκῃ τοὺς ἀμαθεῖς τὸν Νόμον τοῦ Κυρίου<sup>7</sup>. γ') Ὅχι μόνον νὰ ὑποφέρῃ τὰς ἀδικίας τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰς συγχωρῇ εἰς αὐτούς<sup>8</sup>. δ) Καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν ὄλων τῶν ἀνθρώπων<sup>9</sup>.

Ἐρ. Διατί ὑπόσχεται ὁ Θεὸς ἐξ-  
 οὔρανοῦ. Κολοσσ. δ'. 1. <sup>1</sup>) Ἐπει-  
 ασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν.  
<sup>2</sup>) Ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ μοι.  
<sup>3</sup>) Ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με·  
 ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρὸς με.  
<sup>4</sup>) Ξένος ἤμην, καὶ συνεγάγετέ με·  
 γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με. Ματθ.  
 κέ. 35—36. <sup>5</sup>) Ἐάν τις ἐν ὑμῖν  
 πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐ-  
 πιστρέψῃ τις αὐτόν, γινωσκέτω, ὅτι  
 ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλά-  
 νης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ ἁ-

αίρετον εὐλογίαν εἰς ἐκείνους, ὅσοι φυλάττουσι τὴν Ἐντολὴν ταύτην,

Ἄπ. Διότι ἀπὸ τὴν πλήρω-  
 σιν τῆς Ἐντολῆς ταύτης κρέ-  
 μαται ἡ εἰρήνη καὶ τὸ καλὸν  
 ὄλων τῶν ἀνθρώπων.

Ἐρ. Ποιοὶ παραβαίνουν τὴν Ἐν-  
 τολὴν ταύτην;

Ἄπ. Παραβαίνουν τὴν Ἐντο-  
 λὴν ταύτην ὅσοι δὲν πληροῦ-  
 σιν ὅλα τὰ καθήκοντα, ὅσα  
 ἠριθμήσαμεν ἀνωτέρω.

## ΤΜΗΜΑ Η'.

Περὶ τῆς Ἑκτῆς Ἐντολῆς.

### §. 10.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ Ἑκτη Ἐντολή;

Ἄπ. «Ὁὐ φονεύσεις».

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει ἡ Ἐντολή;

Ἄπ. Ἡ Ἐντολή αὕτη μᾶς  
 διδάσκει νὰ μὴ βλάπτωμεν

νάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτι-  
 ῶν. Ἰακώβ. ε'. 19, 20. <sup>6</sup>) Διὸ παρα-  
 καλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε  
 εἰς τὸν ἕνα.—Νουθετεῖτε τοὺς ἀτά-  
 κτους—μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας.

<sup>7</sup>) Ὅρατε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ  
 τινὶ ἀποδοῖ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγα-  
 θὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς  
 πάντας. Α'. Θεσσαλ. ε'. 11—15.

<sup>8</sup>) Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων  
 ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐν-  
 τεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων

μήτε ἀμέσως, μήτε ἐμμέσως τὸν πλησίον<sup>4</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι παραβαίνουν τὴν Ἐντολὴν ταύτην;

Ἄπ. Παραβαίνουν τὴν Ἐντολὴν ταύτην. α) Ὅσοι φονεύουσιν ἄνθρωπον. Μὲ τοὺς φονεῖς συναριθμοῦνται καὶ οἱ προδόται, οἱ ἀποστάται, καὶ ὅσοι ἀπεφάσισαν νὰ φονεύσωσι τινα, ἐὰν καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ βάλωσιν εἰς ἔργον τὴν ἀπόφασιν.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις παραβαίνουν τὴν Ἐντολὴν ταύτην;

Ἄπ. β) Ὅσοι δίδουσι συμβουλὴν ἢ βοήθειαν εἰς τὸ νὰπραχθῆ ὁ φόνος, ἢ γίνονται ἀφορμὴ τοῦ φόνου, ἐξάπτοντες τὰς διχονοίας, συκοφαντοῦντες ἢ καταλαλοῦντες τὸν πλησίον· ὅσοι καίουσιν οἰκίαν, ἢ ἀναγκάζουσιν ἄλλους νὰ οἰνοποτῶσιν ὑπὲρ τὴν δύναμιν κτλ<sup>5</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι προσέτι παραβαίνουν τὴν Ἐντολὴν ταύτην;

Ἄπ. γ) Οἱ ἄδικοι Κριταί<sup>6</sup>, οἱ καταδικάζοντες τοὺς ἀθώους, καὶ

ἀπολύοντες τοὺς πταίστας. Συναριθμοῦνται μὲ τούτους, καὶ ὅσοι, δυνάμενοι νὰ ἐμποδίσωσι τὸν φόνον, δὲν τὸν ἐμποδίζουσιν· ὅσοι δὲν παρηγοροῦσι τοὺς ὀλιγοψύχους· ὅσοι ἀφίνουσι τοὺς πτωχοὺς νὰ ἀποθνήσκωσιν ἀπὸ πείναν, ἢ ἀπὸ κρύους· ὅσοι δὲν ἐπισκέπτονται τοὺς ἀβρώστους κτλ<sup>7</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις παραβαίνουν τὴν Ἐντολὴν ταύτην;

Ἄπ. δ) Ὅσοι δεσπόται βαρύνουσι τοὺς δούλους μὲ κόπους ὑπερβολικούς· ἢ τοὺς καταθλίβουσι μὲ σκληρὰς καὶ ἀπανθρώπους παιδείας<sup>8</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις παραβαίνουν τὴν Ἐντολὴν ταύτην;

Ἄπ. ε) Μὲ τὰς παραβάσεις τῆς Ἐντολῆς ταύτης συγκαταριθμοῦνται καὶ ὅσα πράγματα δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς τὸν φόνον, καὶ ὀδηγοῦσιν εἰς αὐτόν· καθὼς εἶναι ἡ διχονοία, ἡ φιλονεικία, ἡ μάχη, τὸ φιλέκδικον, ἡ ἔχθρα, τὸ

ἀνθρώπων. Α'. Τιμόθ. β'. 1. <sup>4</sup>) Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστί. Α'. Ἰωάν. γ'. 15.— Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· μὴ ἐαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ ὄτε τὸπον τῆ ὀργῆς, κτλ. Ῥωμ. ιβ'. 18.— Ἀνεγόμενοι ἀλλήλων, ἢ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐὰν τις πρὸς τινα ἔχη μορφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς. Κολλοσσ. γ'. 13. <sup>2</sup>) Τὸ μέρος αὐτῶν

(τῶν φονέων) ἐν τῇ λήμνῃ τῇ καιομένη πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶ δεῦτερος θάνατος. Ἀποκαλύψ. κα. 8.

<sup>3</sup>) Ποιεῖτε κρίσιν καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἐξαίρεσθε διηρησμένον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος αὐτόν. Ἱερεμ. κβ'. 3. <sup>4</sup>) Παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. Α'. Θεσσαλον. ε. 14. <sup>5</sup>) Οἱ κύριοι τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς

μῖτος<sup>4</sup>, ἢ φανερά ὕβρις, τὸ ἕκαμ-  
πτον, καὶ ἡ σκληρότης.

Ἐρ. Ποιοὶ ἄλλοι παραβαίνουν τὴν  
Ἐντολὴν ταύτην;

Ἀπ. ς') Οἱ αὐτόχειρες, ἤγουν  
ὅσοι φονεύουσι τὸν ἑαυτὸν των<sup>5</sup>  
καὶ οἱ ριψοκίνδυνοὶ· καθὼς εἶναι  
ὅσοι κολυμβῶσι μὲ φανερόν κίν-  
δυνον πνιγμοῦ, ἢ δὲν φυλάττον-  
ται ἀπὸ τοῦ θανατικόν, καὶ ἄλλοι  
τοιούτοι.

ΤΜΗΜΑ Θ'.

Περὶ τῆς Ἐβδόμης Ἐντολῆς.

§. 11.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ Ἐβδόμη Ἐντολή;

Ἀπ. « Οὐ μοιχεύσεις ».

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ Ἐν-  
τολή;

ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανοῖς. Κολοσ.  
δ'. 1. <sup>1</sup>) Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν  
αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν. Α'. Ἰωάν. γ'.  
15. <sup>2</sup>) Μὲ τοὺς φονεῖς συναριθμοῦν-  
ται, καὶ ὅσοι ἀμελοῦσι τὴν ὑγίαν  
τοῦ σώματος, ἢ στεροῦντες καὶ αὐ-  
τὴν τὴν ζωὴν διὰ τῆς ἀδδηραγίας  
καὶ τῆς καταχρήσεως τῶν σαρκι-  
κῶν ἡδονῶν, ἢ μιᾶς ὑπερβολικῆς  
λύπης διὰ κοσμικὰς δυστυχίας.

<sup>3</sup>) Φεύγετε τὴν πορνείαν· πᾶν ἁ-  
μάρτημα, ὃ ἐὰν ποιῆσῃ ἄνθρωπος,  
ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐστίν· ὁ δὲ πορ-  
νεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.  
Ἡ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν  
νάδος τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος  
ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ· καὶ οὐκ  
ἐστὲ ἑαυτῶν; Ἡγοράσθητε γὰρ τι-  
μῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ  
σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι

Ἀπ. Ἡ Ἐντολή αὕτη ἐμποδίζει  
τὴν μοιχείαν, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὴν  
ὄλας τὰς ἀθεμίτους σαρκικὰς ἐ-  
πιθυμίας<sup>6</sup> καὶ προστάσσει νὰ ζῶ-  
μεν ἀγνῶς καὶ σωφρόνως, εἴτε  
ὑπὸ γάμον, εἴτε ἄγαμοι ὄντες.

Ἐρ. Τίνι τρόπῳ παραβαίνεται ἡ  
Ἐντολή αὕτη;

Ἀπ. Ἡ Ἐντολή αὕτη παραβαί-  
νεται· α) Διὰ τῆς μοιχείας, πορ-  
νείας<sup>7</sup>, πολυγαμίας, αἰμομιξίας,  
καὶ διαφόρων ἄλλων τρόπων τῆς  
ἀσελγείας. β') Δι' ὄλων ἐκείνων,  
ὅσα δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς τὰς  
σαοικικὰς ἐπιθυμίας<sup>8</sup>.

Ἐρ. Καὶ ποία εἶναι αὐτά;

Ἀπ. Αὐτὰ εἶναι ἡ ἀργία, ἡ γα-  
στριμαργία<sup>9</sup>, ἡ ἀσωτεία, ἡ αἰσ-

ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ. Α'. Κο-  
ρινθ. ς'. 18—20· καὶ πάλιν· πόρ-  
νους ὅς καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός.  
Ἐβρ. ιγ'. 4. <sup>4</sup>) Πᾶς ὁ βλέπων γυ-  
ναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς,  
ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ  
αὐτοῦ. Ματθ. ε'. 28. <sup>5</sup>) Μὴ πλανᾶ-  
σθε· οὔτε πόρνοι—οὔτε μοιχοί, οὔτε  
μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται—οὔτε  
μέθυσοι— βασιλείαν Θεοῦ οὐ κλη-  
ρονομήσουσιν. Α'. Κορινθ. ς'. 9—10.

<sup>6</sup>) Ὁ κολλώμενος πόρναις τολμη-  
ρότερος ἔσται· σῆψις καὶ σκώληκες  
κληρονομήσουσιν αὐτὸν, καὶ ἡ ψυ-  
χὴ τολμηρὰ ἐξαρθήσεται. Σειρ. ιθ'.  
2, 3. <sup>7</sup>) Τὰ βρώματα τῆς κοιλίας, ἢ  
ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς  
καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσεται·  
τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ  
Κυρίῳ, ἢ ὁ Κύριος τῷ σώματι, κτλ.

χρολογία<sup>α</sup>, αἱ ἀπρεπεῖς ἀστειότη-  
τες, τὰ ἀναιόη τοῦ σώματος κιν-  
ήματα, οἱ καινοπρεπεῖς καὶ ἀ-  
σχήμονες στολισμοὶ τοῦ σώμα-  
τος<sup>β</sup>, τὰ σκανδαλώδη θεάματα ἢ  
δράματα, αἱ ἀπρεπεῖς ὀρχήσεις,  
τὰ ἀσελγῆ ἄτματα, τὰ ὀλέθρια  
βιβλία, κτλ.

### ΤΜΗΜΑ Ι΄.

Περὶ τῆς Ὀγδόης Ἐντολῆς.

#### §. 12.

<sup>α</sup>Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ Ὀγδὴ Ἐντολή;

<sup>β</sup>Ἀπ. « Οὐ κλέψεις ».

<sup>γ</sup>Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει αὐτὴ ἡ Ἐν-  
τολή;

<sup>δ</sup>Ἀπ. Ἡ Ἐντολή αὕτη ἀπαγο-  
ρεῦει πᾶν εἶδος κλοπῆς ἢ ἀδικίας<sup>ε</sup>.

<sup>ς</sup>Ἐρ. Πόσα τὰ εἶδη τῆς κλοπῆς;

<sup>ζ</sup>Ἀπ. Ἡ κλοπὴ εἶναι τριπλῆ· ἡ-  
γουν, φανερά, κρυπτή, καὶ ἀπα-  
τηλῆ.

<sup>η</sup>Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ φανερά κλοπή;  
<sup>θ</sup>Ἀπ. Φανερά κλοπὴ λέγεται, ὅ-  
ταν ἀρπάξῃ τις δυναστικῶς ἐν  
πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἀνήκει εἰς  
αὐτόν.

<sup>ι</sup>Ἐρ. Ποῖοι λέγονται φανεροὶ κλέ-  
πται;

<sup>κ</sup>Ἀπ. Φανεροὶ κλέπται εἶναι· α) Ὁἱ καθ' ὁδὸν λησταί. β) Ὅσοι  
ἄρχοντες ἀρπάζουσι φανερά τὰ  
ὑπάρχοντα τῶν ὑποκειμένων εἰς  
αὐτούς. γ) Ὅσοι ἀναγκάζουσι  
τοὺς ἐργάτας ἢ δούλους νὰ ἐργά-  
ζωνται περισσότερο ἀπὸ τὸν  
συμπεφωνημένον μισθόν, ἢ δὲν  
πληρόνουσιν εἰς αὐτούς τὸν μι-  
σθὸν τῆς ἐργασίας<sup>λ</sup>.

<sup>μ</sup>Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις λέγονται  
φανεροὶ κλέπται;

<sup>ν</sup>Ἀπ. δ) Ὅσοι αἰχμαλωτίζουσι  
δυναστικῶς ἐλευθέρους ἀνθρώπους.  
ε) Ὅσοι μεταχειρίζονται ξένα

Κορινθ. ς'. 13, 14. — Φεύγετε τὴν  
πορνείαν· πᾶν ἀμάρτημα, ὃ ἐάν  
ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτός τοῦ σώμα-  
τός ἐστίν· ὃ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴ-  
διον σῶμα ἀμαρτάνει. Αὐτ. 18, 19.

<sup>1</sup>) Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρ-  
σία, ἡ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω  
ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις, καὶ  
αἰσχροῦς, καὶ μωρολογίας, ἡ εὐτρα-  
πελίας, τὰ οὐκ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλ-  
λον εὐχαριστία. Ἐφεσ. ε'. 3, 4.

<sup>2</sup>) Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν  
καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς ἢ  
σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν  
πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρί-

ταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ· ἀλλ'  
(ὃ πρέπει γυναῖξιν ἐπαγγελλομέ-  
ναις θεοσέβειαν) δι' ἔργων ἀγαθῶν.  
Α'. Τιμόθ. β'. 9, 10. Οὕτω γάρ ποτε  
καὶ αἱ ἄγιοι γυναῖκες, αἱ ἐλπίζου-  
σαι ἐπὶ τὸν Θεόν, ἐκόσμου ἑαυτάς.  
Α'. Πέτρ. γ'. 5. <sup>3</sup>) Οὔτε κλέπται,  
οὔτε πλεονέκται—οὐχ ἄρπαγες βα-  
σιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι.  
Α'. Κορινθ. ς'. 10. Ἴδε καὶ Ζαχαρ.  
ε'. 4. <sup>4</sup>) Ἴδου ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν  
τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὃ  
ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν κράζει· ἢ  
αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὄτα  
Κυρίου Σαβαῶθ εἰσεληλύθασιν. Ἰα-



πράγματα χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ Κυρίου. ς') Ὅσοι πωλοῦσιν ἀκριβῶς τὸν σῖτον εἰς καιρὸν πείνης, ἢ ἀρπάζουσιν ἀντὶ πληρωμῆς κἀνὲν κτῆμα τοῦ πλησίον. ζ') Ὅσοι ὑπόσχονται νὰ βοηθήσωσι τὸν πλησίον εἰς καιρὸν δυστυχίας μεγάλης εἰς βαρυτάτας συνθήκας. η) Ὅσοι δὲν ἀποδίδουσι τὴν πιστευθεῖσαν παρακαταθήκην, ἢ ἀδικοῦσι τὸν πλησίον κατ' ἄλλον οἰονόηποτε τρόπον<sup>4</sup>.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ κρυπτή κλοπή;

Ἀπ. Κρυπτή κλοπή λέγεται, ὅταν κλέπτη τις τὸ ξένον πρᾶγμα, χωρὶς τὴν θέλησιν καὶ ἔδῃσιν τοῦ Κυρίου τοῦ πράγματος.

Ἐρ. Ποῖοι λέγονται κρυπτοὶ κλέπται;

Ἀπ. Κρυπτοὶ κλέπται εἶναι α) Ὅσοι κλέπτουσιν, ἐμβαίνοντες εἰς οἴκους, ἐργαστήρια, ἀποθήκας σίτου, μάνδρας, ἰχθυοτροφεῖα, κήπους, δρυμοὺς, κτλ. β) Ὅσοι ἀδικοῦσι τὴν Βασιλείαν, διαβιβάζοντες λαθραίως πραγματείας, ἢ κλέπτοντες τὸν Δημόσιον θησαυρόν. γ) Οἱ Ἱερόσυλοι, ἡγουν ὅσοι κλέπτουσιν ἀπὸ Ἐκκλησίας ἢ Μοναστήρια.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις λέγονται κρυπτοὶ κλέπται;

Ἀπ. δ') Ὅσοι, εὐθρασκόντες τὰ ἀπολεσθέντα καὶ ἐξεύροντες τίνος εἶναι, δὲν τὰ δίδουσι. ε) Ὅσοι κρύπτουσι καὶ ἰδιοποιοῦνται τὸ πλανηθὲν κτῆνος<sup>5</sup>. ς') Ὅσοι κλέπτουσιν εἰς καιρὸν πυρκαϊᾶς τὰ πράγματα τοῦ πλησίον.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ ἀπατηλὴ κλοπή;

Ἀπ. Ἀπατηλὴ κλοπή λέγεται, ὅταν σφετερίζηται τις τὸ ἀλλότριον μὲ ἀπάτην καὶ δόλον.

Ἐρ. Ποῖοι λέγονται ἀπατηλοὶ κλέπται;

Ἀπ. Ἀπατηλοὶ κλέπται εἶναι.

α) Ὅσοι πωλοῦσι τίποτε ἀκριβέστερον ἀφ' ὅ,τι εἶναι ἄξιον. β)

Ὅσοι ἀπατῶσι τὸν ἀγοραστὴν εἰς τὸ ζύγιον ἢ εἰς τὸ μέτρον ἢ δίδοντες εἰς αὐτὸν φαῦλον πρᾶγμα, ἢ κίβδηλον νόμισμα ἀντὶ καλοῦ.

γ) Ὅσοι κόπτουσι νομίσματα κίβδηλα. δ)

Ὅσοι ἀπαιτοῦσι τέλος ἄδικον. ε)

Ὅσοι κριταὶ κρίνουσι πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον.

ς') Ὅσοι δίδουσι τὰ ἀξιώματα εἰς ἀναξίους ἀνθρώπους, ἢ ὑστεροῦσι

τοιουτοτρόπως τοὺς ἀξίους<sup>6</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι πρὸς τούτοις λέγονται ἀπατηλοὶ κλέπται;

Ἀπ. ζ) Οἱ Σιμωνιακοί. η) Ὅσοι, οἰκονομοῦντες δημόσια χρῆ-

κῶβ. ε. 4. <sup>1</sup>) Τὸ μὴ ὑπερβαίνειν ἢ κλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἐκδικος ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων. Α'. Θεσσαλον. δ. 6. Ἴδε καὶ Λευϊτικ. κέ. 14. <sup>2</sup>) Μὴ ἰδῶν τὸν μίσχον τοῦ ἀ-

δελφοῦ σου, ἢ τὸ πρόβατον αὐτοῦ, πλανώμενα ἐν τῇ ὁδῷ, ὑπερίδης αὐτά· ἀποστροφῇ ἀποστρέψεις αὐτὰ τῷ ἀδελφῷ σου. Δευτερονομ. κβ'. 1.

<sup>3</sup>) Οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει, μέτραις, καὶ ἐν σταθμίαις, καὶ ἐν

ματι, κλέπτουσιν ἀπ' αὐτὰ καθ' οἰονδήποτε τρόπον. θ') "Οσοι σφετερίζονται τὴν ἀλλοτρίαν οὐσίαν μὲ ψευδεῖς καὶ πλαστὰς διαθήκας, ἢ προσποιούμενοι ὅτι εἶναι συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος.

ι) "Οσοι, συμφωνοῦντες νὰ δουλεύωσι μὲ μισθὸν, δὲν ἐργάζονται πιστῶς, ἀλλὰ διατρίβουσι τὸν καιρὸν τῆς ἐργασίας εἰς ἀργίαν. ιά) "Οσοι ζητοῦσιν ἐλεημοσύνην, μὴ ὄντες ἄξιοι ἐλεημοσύνης, ἢ, ὅσοι τὴν ζητοῦσι ψευδῶς διὰ ἄλλα ὀνόματα. ιβ') "Οσοι μὲ ὑπόκρισιν ἀγιότητος, ἢ πλάττοντες ἀσεβῶς λείψανα καὶ εἰκόνας Ἁγίων θαυματουργοῦς, πλανῶσι τὸν ἀπλοῦν λαόν, καὶ συνάξουσι χρήματα. ιγ') "Οσοι μὲ κολακείας καὶ παντοίους τρόπους πανουργίας λαμβάνουσι τίποτε ἀπὸ τὸν πλησίον.

Ἐρ. Τίνι τρόπῳ συγχωρεῖται ἡ κλοπή;

Ἀπ. Ὁ κλέπτης πρέπει πρῶτον ν' ἀποδώσῃ τὸ ἀλλότριον, εἶτα νὰ μετανοήσῃ ἀπὸ καρδίας, ἂν θέλῃ νὰ λάβῃ τὴν συγχώρησιν τῆς ἀμαρτίας του.

Ἐρ. Ἀπὸ τί πρέπει νὰ φυλαττώμε-

ζυγοῦς. Λευϊτικ. ιθ'. 35. 1) Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾶτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. Ἐφεσ. δ'. 28.

2) Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγεῖσθαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. Ἰακώβ. γ', 2. 3) Ἀποθέμενοι τὸ ψευ-

θα, διὰ νὰ μὴ πεσοῦμεν εἰς τὴν κλοπὴν;

Ἀπ. Πρέπει νὰ φυλαττώμεθα ἀπὸ τὴν φιλοκέρδειαν ἢ τὴν ὀκνηρίαν. Ἐρ. Διὰ τί;

Ἀπ. Διότι ὁ φιλοκερδὴς δὲν ἀρκεῖται εἰς τίποτε· καὶ ὁ ὀκνηρὸς κατανατᾷ εἰς πτωχείαν, καὶ ἀναγκάζεται τέλος πάντων νὰ ζῇ διὰ τῆς κλοπῆς<sup>1</sup>.

## ΤΜΗΜΑ ΙΑ'.

Περὶ τῆς Ἐννάτης Ἐντολῆς.

### §. 13.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ Ἐνάτη Ἐντολή;

Ἀπ. « Οὐ ψευδομαρτυρήσεις ».

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ Ἐντολή;

Ἀπ. Ἡ ἐντολή αὕτη προστάσσει νὰ μὴ ψευδόμεθα, μήτε νὰ βλάπτωμεν τὸν πλησίον μὲ τὴν γλῶσσαν<sup>2</sup>.

Ἐρ. Ποῖοι βλάπτουσι τὸν πλησίον μὲ τὴν γλῶσσαν;

Ἀπ. Βλάπτουσι τὸν πλησίον μὲ τὴν γλῶσσαν. α) Ὅσοι τὸν κατηγοροῦσι ψευδῶς<sup>3</sup> ἐπὶ κριτηρίου, ἢ ἔμπροσθεν ἄλλων ἀνθρώπων<sup>4</sup>. β) Ὅσοι κριταὶ<sup>5</sup>, κρίνοντες ἀδικῶς, προξενουσι δυστυχίαν, ἢ

δος, λαλεῖτε ἀλήθειαν, ἕκαστος μὲν τὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ ὅτι ἐσμὲν ἀληθῶν μέλη. Ἐφεσ. δ'. 24. 4) Ἰδὲ πρὸς τοῦτοις περὶ ψευδομαρτυρίας. Δευτερονομ. ιθ'. 16—21. Περὶ συκοφαντίας καὶ ψεύδους. Λευϊτικ. ιθ'. 11. περὶ καταλαλιᾶς. Ματθ. ζ'. 1—5. Ἰακώβ. δ'. 11, 12. 5) Ἄνοιγε σὺ στόμα, καὶ κρίνε δίκαιως διὰ

θάνατον εἰς τὸν πλησίον. γ') Ὅσοι περιπαλοῦσι τὸν πλησίον διὰ τὰ ἐλαττώματα τοῦ σώματος ἢ τοῦ νοῦς του· παρεξηγοῦσι τοὺς λόγους ἢ τὰς πράξεις του· τὸν ἐλέγχουσι, ὅχι μὲ σκοπὸν νὰ τὸν διορθώσωσιν, ἢ μεταχειρίζονται παντοῖους ἄλλους τρόπους, ἵνα αὐτὸν δυσφημήσωσι<sup>1</sup>.

Ἐρ. Πῶς δύναται τις νὰ φύγη αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν;

Ἀπ. Ὅστις θέλει νὰ φύγη αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν, ἅς ἐνθυμῆται πάντοτε ταῦτα τὰ λόγια· « μὴ » κάμνης πρὸς ἄλλον ὅ,τι δὲν θέ-  
» λεις νὰ κάμη ἄλλος πρὸς σέ ».

### ΤΜΗΜΑ ΙΒ'.

Περὶ τῆς Δεκάτης Ἐντολῆς.

#### §. 14.

Ἐρ. Ποία εἶναι ἡ Δεκάτη Ἐντολή;

Ἀπ. « Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου· οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὔτε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὔτε τὸν παιδα αὐτοῦ, οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε τοῦ βοῦς

» αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ὑποζυγίου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστὶ ».

Ἐρ. Τί μᾶς διδάσκει αὕτη ἡ Ἐντολή;

Ἀπ. Ἡ Ἐντολή αὕτη εἶναι ἐξηγήσεις ὄλων τῶν προειρημένων Ἐντολῶν, καὶ προστάσσει ὅχι μόνον νὰ μὴ πράττωμεν τὸ κακόν, ἀλλὰ μηδὲ νὰ τὸ ἐπιθυμῶμεν κατὰ διάνοιαν<sup>2</sup>.

Ἐρ. Διὰ τί;

Ἀπ. Διότι ἀπὸ τὴν καρδίαν προέρχονται ὅλα τὰ κακά· ὅθεν ἐμποδίζουσα ἡ Ἐντολή αὕτη τὰς ἐπιθυμίας, ἀποφράττει (διὰ νὰ εἰπῶ οὕτω) τὴν πηγὴν πάσης κακίας.

Ἐρ. Τί χρεωστῆ νὰ κάμη ὅστις πληρώσῃ τὰς Ἐντολάς τοῦ Θεοῦ;

Ἀπ. Ὅστις φυλάττει τὰς Ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, δὲν πρέπει νὰ ἐπαίρεται διὰ τοῦτο· ἀλλὰ πρέπει νὰ συλλογίζεται, ὅτι αὐτὸ εἶναι καρπὸς τῆς συνεργούσης τοῦ Θεοῦ χάριτος, καὶ ὅτι ἔκαμεν ὅ,τι ἐχρεώσται νὰ κάμη<sup>3</sup>.

κρινε δὲ πένητα καὶ ἀσθενῆ. Παρ. Σολ. λβ. 9. <sup>1</sup>) Οὐ κακῶς ἐρεῖς κωφόν· ἢ ἀπέναντι τυφλοῦ οὐ προσθήσεις σκάνδαλον—οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει κτλ. Λευϊτικ. 19'. 14, 15. <sup>2</sup>) Ἐκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξερχόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίθει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θά-

νατον. Ἰακώβ. β. 14, 15. <sup>3</sup>) Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. Ματθ. ιε. 19. — Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· οὐ μὴ σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω. Ἐβρ. ιγ'. 5. <sup>4</sup>) Ὅταν ποιήσῃτε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν,

## ΤΜΗΜΑ ΙΓ'.

Περὶ Προσευχῆς.

## §. 15.

Ἐρ. Εἶναι λοιπὸν ἀναγκαῖα εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν Ἐντολῶν ἡ συνεργούσα τοῦ Θεοῦ χάρις;

Ἀπ. Βεβαιότατα· διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἐκλέξῃ τὸ ἀγαθὸν χωρὶς τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν<sup>1</sup>.

Ἐρ. Καὶ πῶς δύναται τις νὰ ἀποκτήσῃ αὐτὴν τὴν συνεργούσαν τοῦ Θεοῦ χάριν;

Ἀπ. Διὰ τῆς Προσευχῆς.

Ἐρ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ προσευχή;

Ἀπ. Ἡ προσευχή εἶναι ὑψωσις τῆς καρδίας πρὸς τὸν Θεὸν, μετὰ δεήσεως δι' ὅσα συντείνουσιν εἰς σωτηρίαν ψυχῆς.

Ἐρ. Πῶς πρέπει νὰ προσευχόμεθα, ἂν θέλωμεν νὰ εἰσακούηται ἡ προσευχή ἡμῶν;

Ἀπ. Ἄν θέλωμεν νὰ εἰσακούηται ἡ προσευχή ἡμῶν, πρέπει νὰ ζητῶμεν παρὰ Θεοῦ. α) Ἐκεῖνα μόνον, ὅσα διέταξεν αὐτὸς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ἤγουν τὴν σωτηρίαν τῆς ἡμετέρας ψυχῆς.<sup>2</sup> β) Πρέ-

λέγετε· ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμέν· ἔτι ὁ ὀφειλόμεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν. Λουκ. ιζ'. 10. 1) Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ· οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε κτλ. Ἰωάν. ιε'. 4, 5. 2) Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύ-

πει νὰ ζητῶμεν μετὰ καρδίαν ζέουσαν καὶ εὐλαβῆ, ὁμολογοῦντες τὴν ἡμετέραν δυστυχίαν<sup>3</sup>. γ) Πρέπει ὅλοι ὑμῶν αἱ προσευχαὶ νὰ θεμελιῶνται εἰς τὴν ἀξιομισθίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ· ἤγουν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι μόνος ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ εἶναι δυνατὸς νὰ κινήσῃ τὸν εὐσπλαγγνον Θεὸν εἰς τὸ νὰ χάρισῃ εἰς ἡμᾶς τὰ αἰτήματα<sup>4</sup>.

Ἐρ. Δὲν εἶναι λοιπὸν συγκεχωρημένον νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ πρόσκαιρα ἀγαθὰ;

Ἀπ. Εἶναι συγκεχωρημένον, ἀλλὰ μὲ τὸν περιορισμὸν τοῦτον· ἂν δὲν ἦναι ἐναντία εἰς τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα, καὶ ἂν γινώσκῃ ὅτι εἶναι ὠφέλιμα εἰς ἡμᾶς.

## ΤΜΗΜΑ ΙΔ'.

Περὶ τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς.

## §. 16.

Ἐρ. Ποῦ περιέχονται ὅλα ὅσα πρέπει νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, προσευχόμενοι;

Ἀπ. Εἰς τὴν Κυριακὴν Προσευχήν.

νὴν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Ματ. ζ'. 33.

<sup>3</sup>) Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Ματ. ζ'. 7. <sup>4</sup>) Οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰμὴ δι' ἐμοῦ. Ἰωάν. ιδ'. 6. — Ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματι μου, δώσει ὑμῖν. Αὐτ. ιζ'. 23.

Ἐρ. Ποία εἶναι αὕτη ἡ Κυριακὴ προσευχή;

Ἀπ. Αὕτη εἶναι τὸ,  
 « Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.  
 » Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.  
 » Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία σου.  
 » Γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς  
 » ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.  
 » Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον  
 » ἴδος ἡμῖν σήμερον.  
 » Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματά  
 » ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν  
 » τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.  
 » Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς  
 » πειρασμόν· ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς  
 » ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. »

Ἔστι σου ἐστὶν ἡ Βασιλεία, καὶ ἡ Δύναμις, καὶ ἡ Δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἐρ. Διατί ὀνομάζεται «Κυριακὴ»;

Ἀπ. Διότι τὴν ἐδίδαξεν αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἐρ. Διατί ὀνομάζεις «Πατέρα» τὸν Θεόν, εἰς τὸ προοίμιον αὐτῆς τῆς Προσευχῆς;

Ἀπ. Ὁ Θεὸς εἶναι Πατὴρ ἡμῶν, ὅχι μόνον διότι μᾶς ἐπλασεν, ἀλλὰ καὶ διότι μᾶς υἱοθέτησε διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ<sup>1</sup>.

Ἐρ. Διατί λέγεις ὅτι εἶναι εἰς τοὺς Οὐρανοὺς;

Ἀπ. Μὲ ὄλον ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρῶν, φανερόναι ὅμως ἐξαιρέτως τὴν δόξαν αὐτοῦ εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Ἐρ. Τί σημαίνει ἡ πρώτη αἴτησις· «Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου»;

Ἀπ. Εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ φωτίσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ τὸν γνωρίζωσι, νὰ τὸν προσκυνῶσι καὶ νὰ τὸν δοξάζωσι<sup>2</sup>.

Ἐρ. Τί σημαίνει ἡ δευτέρα αἴτησις· «Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία σου»;

Ἀπ. Εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ ἀφανίσῃ ὅλα τὰ σκάνδαλα, ὅσα ἐμποδίζουσι τὴν ἄπλωσιν καὶ προκοπὴν τοῦ Ἐυαγγελίου, καὶ νὰ ἔλθῃ πάλιν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἵνα ἡμᾶς εἰς τὴν οὐράνιον αὐτοῦ Βασιλείαν εἰσαγάγῃ<sup>3</sup>.

Ἐρ. Τί σημαίνει ἡ τρίτη αἴτησις· «Γενηθήτω τὸ θέλημά σου»;

Ἀπ. Εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ μᾶς φωτίσῃ νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὰς Ἐντολάς αὐτοῦ, καὶ νὰ πράττωμεν τὸ Ἅγιον αὐτοῦ θέλημα,

<sup>1</sup>) Ὅτι δὲ ἐστε υἱοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζων· Ἀββᾶ ὁ Πατήρ. Γαλατ. δ'. 6. <sup>2</sup>) Οὕτω λαμβάνω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα

ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ματθ. ε'. 16. <sup>3</sup>) Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεῦειν ἄχρις οὗ ἂν θῆ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἐσχάτος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. Α'. Κορινθ. ιε'. 25, 26. <sup>12α</sup> καὶ Ματθ. ε'. 33.

κατὰ μίμησιν τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς τοὺς οὐρανοὺς<sup>4</sup>.

Ἐρ. Τί σημαίνει ἡ τετάρτη αἴτησις· «Τὸν ἄρτον ἡμῶν»;

Ἄπ. Εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεόν, «τὸν ἐπιούσιον ἄρτον», ἡγούν ὅ,τι εἶναι ἀναγκαῖον εἰς ταύτην τὴν πρόσκαιρον ζωὴν<sup>5</sup>.

Ἐρ. Τί σημαίνει ἡ πέμπτη αἴτησις· «Καὶ ἄφες ἡμῖν»;

Ἄπ. Εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν ζητοῦμεν τὴν συγχώρησιν τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν ἀπὸ τὸν Θεόν, μὲ ἀπόφασιν νὰ συγχωρήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ καρδίας ὅσα ἔπταισαν ἄλλοι εἰς ἡμᾶς<sup>6</sup>.

Ἐρ. Τί σημαίνει ἡ ἕκτη αἴτησις· «Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς κτλ.»;

4) Μεταμορφώσθε τῇ ἀνακαινίσει τοῦ νοῦς ὑμῶν εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθόν, καὶ εὐάρεστον, καὶ τέλειον. Ῥωμ. ιβ'. 2. 5) Ἐχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα. Α'. Τιμόθ. ζ'. 8.

6) Ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει ἔξ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Ματθ. ζ'. 14, 15. 7) Πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἔσσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ ἔξ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν. Α'. Κορινθ. ι. 13.

Ἄπ. Εἰς αὐτὴν τὴν αἴτησιν παρακαλοῦμεν τὸν Θεόν νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃ νὰ πέσωμεν εἰς τοὺς πειρασμοὺς, τοὺς ὁποίους ἐγείρουσι καθ' ἡμῶν ὁ Διάβολος, ὁ Κόσμος ἢ ἡ Σὰρξ· ἢ, ἀφ' οὗ πέσωμεν νὰ μᾶς βοηθήσῃ ἔξ νὰ μᾶς ἐνδυναμώσῃ διὰ νὰ τοὺς νικήσωμεν<sup>7</sup>.

Ἐρ. Τί σημαίνει ὁ ἐπίλογος· «Ὅτι σου ἐστὶν ἡ Βασιλεία, κτλ.»;

Ἄπ. Αὐτὸς ὁ ἐπίλογος μᾶς θαρβύρει, μὲ τὸ νὰ δεικνύῃ εἰς ἡμᾶς ὅτι παρακαλοῦμεν ἕνα Παντοδύναμον καὶ Πανάγαθον Βασιλέα, ὅστις καὶ θέλει καὶ δύναται νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς πᾶν ἀγαθόν, καὶ μᾶς διδάσκει, ὅτι τῶν ἡμετέρων προσευχῶν, καθὼς καὶ τῶν πράξεων, ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος πρέπει νὰ ᾔηται ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ<sup>8</sup>.

—Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεός, ἀπειραστός ἐς κακῶν πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα· ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελεχόμενος ἔξ δελεαζόμενος. Ἰακώβ. α'. 13, 11.—Γρηγορεῖτε ἔξ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. Ματθ. κς'. 41. Ἐπι πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως· ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπρωμένα σβέσαι. Ἐφeso. ζ'. 16. 8) Καὶ ὅ,τι ἀναιτίγητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα δοξασθῇ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Γίῳ. Ἰωάνν. ιδ'. 13.—Μὴ ἡμῖν, Κύριε, μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἡ τῷ ὀνόματί σου δὸ; δόξαν. Ψαλμ. ριγ'. 9.



ΚΑΔΗΜΙΑ

**ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ**

	<b>Δρ. Λ.</b>
Ἄλφαθητάριον μικρὸν κατὰ τὸν νέον Ὅδηγόν . . . . .	5
Ἄλφαθητάριον μεσαῖον ὑπὸ Ι. Π. Κ . . . . .	5
Ἄλφαθητάριον μέγα ὑπὸ Ι. Π. Κ . . . . .	15
Ἄλφαθητάριον ὑπὸ Δ. Α. Κορομηλαῖ . . . . .	25
Ἀναγνωσματάριον ὑπὸ Δ. Σ. Β. . . . .	20
Ἀναγνωσματάριον ὑπὸ Δ. Α. Κορομηλαῖ . . . . .	30
Ἀριθμητικὴ πρακτικὴ Γεράκη κατὰ τὸν Γερμανὸν Ι. Λοιζέρον Φυλλ. Α' λ. 75. Β' δρ. 1. Γ' δρ. 1,25.	
Βίος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου . . . . .	60
Γεωγραφίας στοιχειώδη μαθήματα ὑπὸ Β. Π. Β . . . . .	35
Διδασκαλία Ἑλληνικῆς Ἱστορίας Ἱρβιγγος . . . . .	15
Ἐγχειρίδιον Χριστιανικὸν ὑπὸ Δ. Ν. τοῦ Δαρβάρου . . . . .	15
Εὐχαὶ δεήσεις καὶ ἄσματα . . . . .	10
Θέλητρον γραμματικῆς μέρος Α' λ. 40, μέρος Β' λ. 45	
Ἱερᾶς Ἱστορίας σύνοψις ὑπὸ Κοραῖ . . . . .	10
Ἱερὰ Ἱστορία μετὰ καὶ εἰκόνων ὑπὸ Γ. Ι. Τσιάνια Κύκλος Α' λεπτ. 35. — Κύκλος Β' λ. 70. — Κύκλος Γ' ἡμικύκλ. α' λ. 80. ἡμικύκλ. β' λ. 35. — Ὁδηγητικὸν Δοκίμιον λ. 50.	
Ἱερὰ Κατήχησις μικρὰ ὑπὸ Κοραῖ . . . . .	5
Ἱερᾶς Κατηχήσεως Σύνοψις ὑπὸ Κοραῖ . . . . .	25
Κλείς τῆς Ἀναγνώσεως ὑπὸ Ἀργυροῦ . . . . .	65
Ὁδηγὸς τῆς Κλειδὸς τῆς Ἀναγνώσεως . . . . .	20
Περίληψις τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου . . . . .	15
Περίληψις τῶν Πράξεων τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων . . . . .	15
Περίληψις νεωτάτῃ τῆς Π. καὶ Ν. Διαθήκης μετὰ εἰκόνων . . . . .	20
Περὶ τοῦ Θεοῦ νόμου ὑπὸ Ι. Π. Κ . . . . .	10
Προσευχαὶ ἢ μάθημα Χριστιαν. διδασκαλίας . . . . .	5
Φιλόστοργος κόρη διήγημα . . . . .	60
Χρηστοθήσεια Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου . . . . .	1, 25